

1664.

1. Coles, Philipp Albert: De Veneris et Mercurii
phasibus.
2. Coelerus, Philipp Albertus: De variis mundi
systematibus.
3. Klengelius, Christian: De majoratu.
4. Lederer, Michael Fridericus: De Testamentis
5. Leiser, W. Chelm: De landsassis, item
que schriftsassis et amtsassis.
6. Lezer, Wilhelm: De titulo.
7. Liebenantzy, Michael: De Parricidio Osmon-
nidarum.
8. Menstris, Johannes: De consiliariis Prin-
cipis.
9. Martini, Werner Theod.: De celeberrimis
... imperio Romano Germanico in genere,
et in specie de Imperatore Augustissimo. 2 Profl.
10. Meyer, Joachim: De exceptionibus.

11. Nerges, Joachim : De juramentis.
 12. Schurzfleischer, Conrad Samuel : De servitutibus.
 13. Krauch, degen' deus : Τὰ ἐπιτιμια καὶ ἕτερα,
 νομοτῶν. i. d. est, principi publicae poenitentiae
 hinc ritus.
 14. Ziegler, Kaspar : Decretalis de juribus
 majestatis, apud de Jure habendi Comitibus
 et mittendi Legatos.

1665

1. Horing, Johannes Ernst : De jure sylvarum et
 venationum.
 2. Lederer, Arnold Fredericus : De mutuo.
 3. Lederer, Wilhelm : De reconventionibus
 siue mutui petitionibus ex d. ~~Paulo~~
 Cum Papinianus 14. . . l. de sententia. et
 interlocution. in. judic. . .
 4. Lederer, Wilhelm : De exceptione non nume-
 ratae pecuniae.

5. Leseur, Wilhelm : De statu et veteris
 rei publicae Romanae et Romano Ger-
 mandae.
6. Martini, Werner Theodor : De obligationibus
 ex delictis et privatis delictis in specie.
7. Merger, Fructus : De jure singularium,
 circa res hostiles mobiles in bello a se
 captas, ex § 17. Institut. Imperial. de
 rerum divisione.
8. Merger, Fructus : De poenis delictorum in genere.
9. Merger, Fructus : De pupillari substitutione.
10. Merger, Fructus : De postulando.
106. Stranckhus, Augustus : *Memoriae legum haeresis*
11. Ziegler, Augustus : De aedilitio edicto.

[Faint, illegible handwriting on aged paper]

10632
verboten!
DISPUTATIO JURIDICA

422

De

POENIS DELICTORUM IN GENERE, 28

Quam, 1665 8

Adspirante Divino Numine, 2

Cum Consensu Magnifici atq; Amplissimi

Jurorum Ordinis;

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Nobilissimi, Amplissimi & Consultissimi

DN. JOACHIMI *Bergers!*

Gryphimonte Siles. J. U. D. & P. Pand. P. Curiae Electoral.

Scabinatus & Facult. Juridicæ, ut & Judicii Provincia-

lis, quod est in inferiori Lusatiâ, Assessoris

Gravissimi,

Dn. Patroni, Promotoris, ac Præceptoris sui omni hono-
ris & observantiae cultu etatem colendi:

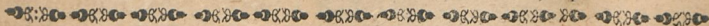
exercitii gratiâ publicè ventilandam subjicit

AUTOR

MICHAEL FRIDERICI

Zittavia. Lusatus.

In Auditorio Jurorum horis Pomeridianis, ad diem 29. Aprilis.

WITTEBERGÆ

Literis MATTHÆI HENCKELII,

Anno M. DC. LXV.

VIRO

Magnifico, Strenuo, Nobilissimoq₃
DN. CHRISTIANO von Hartig in Hörnig etc.
Equiti D. Marci, juxtaque Consuli Inclitæ Republicæ Zit-
taviensis Primario, Meritissimo, Famige-
ratisimoque

ut &

VIRO

Nobilissimo, Amplissimo, Consultissimoq₃
DN. DAVIDI Zentschen / J. U. Licentiate
Celeberrimo, Assessori Scabinatus apud Zitta-
vienses Clarissimo, Meritis-
simo;

*Dominis Meis Patronis atq₃ Mæcenatibus, de-
voto observantia clientelaris cultu et a-
tem Venerandis,*

in

debita observantia indicinam, mei studiorumque
commendationem ac Spem Patrocinii in me per-
ennis, primitias hæc meas devotè offe-
ro & confecro

MICHAEL FRIDERICI,
AUTOR-RESPONDENS.

I. N. J.

DE pœnis in genere aliquid consignaturus, non alienum à re fore spero, si de illarum origine pauca præfatus fuero. Delictorum coercitionem ex Jure Naturali humano provenire, & qui sobriè philosophantur, concedunt & rationes sat multæ evincunt. Testem locupletem laudo Imperatorem JUSTINIANUM in §. 3. *Instit. de Just. & Jure.* (ubi capita Juris Naturalis compendificet & justo ordine proposuit, ex quibus ceu eminentioribus & principalioribus de cæteris universis facillè, qui defœcati judicii est, dijudicare potest, ut nulla facienda sit controversia; Quæ nam juris Naturalis capita agnosci & quo ordine proponi debeant? Itemque *Amesius* insufficientiæ capita illa arguens, quod nihil præcipiatur de Deo cogitando, quod tamen est principium Juris Naturalis; nec audiendus nec auscultandus sit? Cavillationi verò huic satisfecere *Dr. Heig. ad d. §. 3. Inst. & Marinus Schockius Disput.* Posteriori de Jure Naturali à th. 23. fol. 34.) qui sub secundo præcepto Maleficiorum animadversiones complectitur; si enim ex lumine Naturæ perspicias, neminem esse lædendum, utique ex eodem videbis, te lædentem pœnæ esse subjugandum; Cum enim cognationem quandam inter nos natura constituit, nefas profectò erit, hominem homini insidiari l. 3. *de J. & J.* hoc verò nefas esse puniendum, infallibili ratiocinatione scimus. Cæterum est *Thomas Hobbes in suis Elementis Philosophicis de Civitate, capit. 14. th. 9. fol. 237.* qui in contrarium abit: concepta verba apud eundem sunt hæc: Quoniam autem à legibus civilibus oritur, tum quod unusquisque

A 2

jus

jus suum sibi proprium & ab alieno distinctum habeat, tum etiam quod prohibeatur aliena invadere; sequitur præcepta hæc: Honorem parentibus legibus definitum non denegabis: Hominem quem vetant leges occidere, non occides: Legibus vetitum concubitus fugies: Rem alienam Domino invito non auferes: Leges & judicia falso testimonio non frustrabere: esse Leges civiles: Leges naturales eadem præcipiunt, sed implicitè: nam Lex Naturalis (ut cap. 3. art. 2. dictum est) jubet observari pacta; ideoque etiam obedientiam præstare, quando obedientiam pacti fuerint, & alieno abstinere, quando quid sit alienum lege civili definitum fuerit, cives autem omnes (per cap. 6. art. 13.) obedientiam præstare mandatis ejus, qui habet summam Potestatem, hoc est legibus civilibus, ex ipsâ Civitatis constitutione paciscuntur, etiam antequam violari possunt, nam lex Naturalis obligabat in statu naturali, ubi primò (quia natura omnia omnibus dedit) nihil alienum erat, & proinde alienum invadere, impossibile; deinde ubi omnia communia erant, quare etiam concubitus omnes liciti; Tertio, ubi status belli erat, ideoque licitum occidere: Quartò ubi omnia proprio cujusq; judicio definita erant, ideoq; honores etiam paterni: postremò ubi nulla judicia publica erant, & propterea nullo usus testimonii dicendi neq; veri neq; falsi.

Singula ferè verba Novatoris in Philosophia morali censurâ opus habent, sed ut circa ea, quæ ad rhombum spectant, occuper est necesse: Legi Civili transcribit proprium jus habere & invasionem alieni: quod deinde probat, quia jure naturali nihil alienum sed omnia erant communia; Sed quàm hoc intolerabile dogma est! Scio ex Jure Justiniano (quod sanctitatem Juris Naturalis fermè in omnibus paginis & secutum est & brevia ejusdem themata feliciter exposuit & ad casus novos diduxit latius) §. 1. *Inff. de obligat. qua ex delict. nasc.* quod lege naturali furtum prohibitum sit admittere, ex quâ prohibitionem per illationem consequentia certæ fluit, fures in statu naturali puniendos esse; deinde in l. 2. *ff. de J. & J.* rursus iterumque dictamen rectæ rationis secuti probant Jcti, quod Magistratus jure Naturæ humano constituti fuerint, Jam quis usus horum eodem jure, nisi, ut præmia bonis, ita ma-

malis pœnas distribuere potis fuissent. Accedit huc & omnem facit paginam hæc definitio Juris Naturalis humani seu Juris Gentium in §. 1. *Inft. de J. N. G. & C.*

Quod naturalis ratio inter omnes homines constituit, id apud omnes populos peræque custoditur. Ubi ejusdem quidditas à priori & posteriori ostenditur. Jam omnes moratiores gentes communi ratione ad conservationem & commoditatem humani generis introduxere, ne aliis sua auferas, & si abstuleris, coerceris. Quod vero *Hobbes* *diſt. loc. art. 10. p. 239.* scribit: *Etsi natura lex prohibet furtum, si tamen lex civilis jubeat invadere aliquid, non est illud furtum. Nam Lacedæmonii olim, cum permitterent pueris certâ lege surripere bona aliena, ea bona non aliena, sed propria surripientis esse jufferunt, ideoq; tales surreptiones non erant furta: nihil efficit, nec enim quid lex sit naturalis à moribus hujus vel illius populi metiri debemus: Obligatio enim illius juris à naturâ objecti oritur & inde se diffundit in præceptum, siquidem operationes actuum humanorum quædam bonæ quædam sunt malæ & cum æterna lege vel conveniunt vel disconveniunt, atque ita Lex Naturæ mentem divinæ voluntatis, honesta sequenda, turpia vero fugienda, sequens, ostendit: Quibus naturæ immotis principiis informata Gentes statuerunt, contra naturam facere, qui aliena invadunt: Et faciliè ex illa à Lacedæmoniis impunitâ relicta furantium licentiâ judicare potes, furta esse naturæ jure probra, quia ante illam rapiendi permissionem Lacedæmoniorum juvenes furta ad eò licenter non tentabant. Ortum igitur & fundamentum in jure naturæ habent delictorum punitiones. Graviorem huic orthodoxiæ constituit *Scorus* citatus à *Molina tom. 4. de Justit. disput. 5. n. 1. fol. 533.* adversariam hanc: Neque publica Reipublicæ autoritate fas est occidere malefactores, nisi quatenus ex Scripturis constiterit, Deum id concessisse, dispensando in quinto illo Decalogi præcepto; Non occides; quod universale est, ac de jure divino naturali: quoniam, inquit, solus DEUS potest dispensare in jure Divino naturali. Inde verò ulterius infert, nefas esse, punire mortè simplicem furem, quantæcunq; furtum esset quantitatis, atque esto, pluries ab eodem fure esset commissum: & addit: Nefas hodie esse, morte punire adulteram, quoniam*

quoniam quamvis Deus quondam in lege veteri permiserit
adulteram lapidari: postea tamen id revocavit, dum adulteram
dixit: Neque ego te condemnabo.

Verum enim verò ex utroque Poedere loca citari poterant, ubi
Deus vero Imperio & Jure gladii Potestates & Rerum Dominos
armavit: instar omnium sufficiant *cap. IX. Genes.* ubi dicitur: Qui-
cunque effundit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius,
ad imaginem quippe Dei factus est homo: & *ad Roman. XIII.* scri-
bitur: vis non timere Potestatem? Bonum fac & habebis laudem
ex illâ: Dei enim Minister est tibi in bonum, si autem malum fece-
ris, time: Non enim sine causa gladium portat; Dei enim Minister
est, Vindex in iram ei qui male agit. Ubi *Origenes Adam. antius* pag-
610. habet: Omnia crimina quæ vindicari vult Deus, non per An-
tistites & Principes Ecclesiarum, sed per mundi Judices voluit
vindicari, & hoc sciens Paulus, rectè Eum Ministrum Dei no-
minat, & judicem in Eum qui, quod malum est, agit: & mox,
Ostendimus, Sanctum Spiritum, in multis humanæ legi locum
dedisse: certum est, quia in die judicii habebit etiam ex istis
legibus laudem apud Deum is, qui nihil contra statutas com-
miserit Leges, cum dicitur ei à Domino: Euge serve bone &
fidelis, supra pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam.

Puto enim me loca sacra laudantem & eorum paraphrasin, falcem
alienam in messem non intulisse, siquidem ad Æquitatis bonita-
tisque rationem exponendam & probandam ex ipsâ Theologia
oportet Jurisperitum quædam arcessere: ac in nostra Juris Pruden-
tia de rebus divinis edixere Legislatores: audiatur *Albericus Gen-
tilis de Nuptiis c. s. circa finem.* Nos quoque in libris Legum Justinæ
æque non modo habemus, quæ subjecti sunt & finis juris humani,
sed & quæ divini & aliarum scientiarum omnium. Parcè tamen de
jure Divino & parcè de rebus aliis nec unquam ex instituto. Vid.
Dn Danhaner. in Ideâ boni disputat. sect. 2. c. 4. Art. 1. à. §. 92. pag. 319.
& *Andreas Zinzsch in Tractatu Methodico de juris princip. th. II.*
pag. 31. Deinde quinto Decalogi Præcepto, quod, uti ejusdem præ-
cepta reliqua, juris naturalis est, ea hominis occisio prohibita est,
quæ ex natura rei, ac proinde ipso Naturæ jure mala est atque in-
terdicta: Quo fit, scribente *Ludovico Molina de Just. tom. 4. tract. 3.*
disput.

Disput. 5. n. 5. fol. 135. ut ex naturalis ipsis rerum iudicandis in particulari sit, quæ hominis occisio eo præcepto prohibeatur ac contineatur, quæ non item, quantum naturali lumine, rationibusq; naturalibus id constare potest, id quod Scripturæ sacre hominibus investigandum, declarandumque relinquunt: Hæc ille: ne verò hæc Philosophia in reprobum sensum torqueatur, debitas negotio circumstantias addas oportet, quibus occisio hæc aliàs per se mala cohonestata ab objecto quinto præcepto prohibito extrahitur, ac ita omne homicidium in tota dicti præcepti latitudine non est prohibitum.

Investigatio vero & declaratio illarum circumstantiarum maximè à Majestate fieri debet: quorsum spectat definitio Juris Civilis apud Ulpian, in l. 6. ff. de J. & J. quæ hæc est, quod neque in sotum à naturali vel Gentium recedit, nec per omnia ei servit, itaque eum aliquid addimus vel detrahimus juri communi, jus proprium id est civile efficitur, quæ detractio non est jussio alicujus, quod in se malum est, vel prohibitio honesti, sed quod jus civile præceptis quibusdam naturalibus ex justâ quadam Reipl. aptâ ratione nullum effectum tribuat, Graphicè Dn. Frantzke commentar. in π . tit. de J. & J. à n. 146. p. 23. Jus civile, scribit, per modum determinationis & arbitramenti humani constituitur. In jure enim Gentium præcepta magis generalia sunt, quia in eo consideratur utilitas totius nature & conformitas ad prima & universalia principia naturæ, quæ illatio facillè apparet & conveniens est omnibus Nationibus, quæ rectâ ratione utuntur: Inde illa ab uno forsitan populo observata per imitationem mutuam usu ita invaluit & in omnes derivata fuit. Jus vero civile, quia particularem finem respicit & circa certos distinctosque ordines, quæ in Repl. sunt, versatur, naturale quoque jus, quod generale est & omnes homines æqualiter considerat, ex æquo & ex æsse recipere non potest, sed in ordine ad materiales illas circumstantias applicando veluti mensura quedam determinare necesse habet. Hinc non absolum à vero erit, statuerè, pœnas delictorum esse etiam Juris civilis, seu determinatam formam à quovis Jure Civili individuanti nactas esse, videatur Hugo de Roy de eo, quod justum est lib. 1. tit. 6. §. 2. p. 77. Dubiis aliis satis à Molina factum d. l. Cæterum hæc suppliciorum irrogatio ut justa sit, pendat Magistratus. 1. Se eandem vice Dei exercere. 2. Neminem ex privato odio vel affectu condemnet. 3. Fines pœnarum observet sc. tranquillita

rem publicam, innocentium tutelam ac, ut alii exemplis punitorum deterriti sollicitius sibi à delictis caveant. 4. Accuratam causæ cognitionem & rationem ordinis iudicii capitalis ante pœnam habeat. 5. Parciter sanguinis pœnam dicitur, si homo ad frugem reduci possit, non enim minus Principi turpia sunt multa supplicia quàm medico funera, *Sen. de Clement. cap. 24.* & demum 6. absolvat à sanguine si, quem esse nocentem, non liqueat, *Vid. Joh. Conrad. Diirrius Professor Altdorffinus in Enchiridio Theolog. moralis par. 3. sec. 4. c. 12. p. 247.* Jam ad Rem ipsam me converto: faxit DEUS ut res cedat honori Ejus & quali quali Rei-Publicæ commodo.

Esto verò MEMBRUM I

De

NOMINE ET DEFINITIONE
POENÆ
tractans.

1.

CUM de qualibet re discursum & amicabilem ventilationem instituturis prius verborum significatio & posterius rerum cognitio & interpretatio, monente *IC. in l. 1. ff. de reb. cred.* inquirenda sit; Etenim non minorem læti quàm Philosophi verborum curam habent *arg. tot. tit. ff. de V. S.* meritò & mihi primo loco aliquid dicendum de ipso vocabulo & significatione pœnæ, priusquam ejus definitionem & divisiones adferam explicemque.

2. Sciendum itaque vocabulum pœnæ variè sumi. 1. Generalissimè pro omni molestia, & calamitatibus quibus Deus homines improbos visitaturus est, vide *Richt. axiom. politic. 290.* Ita, iniquentem, solet fieri quando Deus punire vult, tum plerumque ex levis in initis ingentes calamitates rexit. Proque omni infortunio. *Id. axiom. polit. 289. & axiom. Ecclesiast. 106.* Imò pro omni malo & nocumento, omnique culpa ac negligentia quâ nocetur homini.

3. Secundò in jure nostro dupliciter accipitur, vel latè & ingenere vel strictè & in specie. Latè sumptum denotat omnium delictò-

delictorum coercitionem l. 31. ff. de verb. signif. ita & generaliter poena dicitur, quæ contractibus inest, quæque aliàs conventionalis dicitur §. fin. Inst. de v. obl. & interdum sumitur pro usura ut l. 40. ff. de reb. cred. l. 11. ff. de usuris. l. 32. §. 2. ff. de hered. instit. Interdum pro eo, quod interest l. 19. ff. judicatum solvi.

4. Denique strictè sumptum denotat coercitionem, quæ ex aliquo delicto oritur, quæque poena ita strictè sumpta legalis dicitur, quæ scilicet ob aliquod delictum commissum legibus præscribitur.

5. Jam ad ipsam rei definitionem progredior; variè verò à Dd. poena definitur. ab Hugone Grotio de I. B. & P. lib. 2. c. 20. num. 1. quod sit malum passionis, quod infligitur ob malum actionis. & Cujacio in parat. suis ad ff. de pæn. quod sit, legitima delictorum coercitio ad disciplinæ publicæ vigorem conservandum & emendationem hominum introducta & constituta. ego cum lito in l. 31. pr. ff. de V. S. definitio; quod sit noxæ vindicta. Ubi genus aptum maximè est, vindicta enim fit & per talionem & per actionem injuriarum itemque harum retortionem arg. l. 33. ff. de injur. uti etiam exercetur quocunque modo fuerit nocitum. Quam vindictam Ictus d. l. in suo legitimo subjecto considerat, dum poenæ & fraudis formale persequitur; Est enim judicis inter alia & hoc inquirere, quo animo delictum perpetratum fuerit, cum sine culpa, nisi subit causa, nemo sit puniendus. l. 1. §. item ff. ad Sc. Sillanian. Punitur verò noxa i. e. corpus quod nocuit, §. 1. Inst. de noxal. act. delicta enim suos auctores tenent. l. 22. C. de pæn. & quod Plato scripsit, Delinquentes poena, ut umbra corpus comitatur. Vid. Petrus Theodoricus in Colleg. crimin. Disput. 10. th. 1. in exegesi.

MEMBRUM II.
CIRCA GENERA ET DIVISIONES POENARUM occupatum.

I.

Innumerus ferè numerus generum poenarum est, uti ea historicorum suggerunt monumenta, Criminalistarumque suppeditant

B

tant

tant volumina, hinc *Wesensbecius in parat. ad tit. hunc num. 2.* scribit, quod pro varietate delictorum varia detur poena.

2. Illi vero, qui apparatus Philosophico Jura nostra hactenus exposuerunt, ad tria genera revocârunt ea, uti fecit *Magnificus Dominus Hahn Praeceptor & Patronus meus omni honoris & observantia cultu plurimum venerandus in observatis suis ad Wesensbec. tit. 2. lib. 2. de jurisd. n. 6. p. 1. pag. m. 272.*

3. Primi seu summi gradus sunt poenæ, quibus vita naturalis adimitur vel ultimum supplicium inferitur, quæ ob graviora facinora eorumque circumstantias vel in detestationem criminis vel in exemplum imponuntur, veluti sunt dissectio in quatuor partes, dilaceratio condemnati per quadrigas in diversum actas, vivi crematio, suffocatio in aquâ. *Constit. Crim. art. 169. 131.* Rotæ supplicium, forcipibus candentibus ustulatio *Constit. crim. art. 194.* Laquei poena, capitis amputatio, & id genus alia.

4. Secundi gradus sunt, quæ morti naturali sunt proximæ, quæque duplices sunt, 1. quibus corpori gravior poena & quidem morti affinis infligitur, veluti manus & digiti abscissio vel alterius membri mutilatio, poena metalli. 2. quibus vita civilis adimitur, veluti Aquæ & ignis interdictio, deportatio, amissio civitatis.

5. Tertii sunt, quæ neque vitam naturalem neque Civilem adimunt sed vel ad corporis coercitionem spectant vel damnum pecuniarium continent, ut sunt relegatio, flagellatio, multa, privatio dignitatis: & quidem ad imitationem textus in *l. 28. pr. §. 1. ff. de pen.* quæ est *Isti Callistrati*, de quo *D. Nicol. Henel. commentar. de veteribus Ictis cap. 34. pag. 177.* scribit, quod *Juris artem egregiis quibusdam accuratisque scriptis haud parum illustraverit.*

6. Jam quæri potest, ad quam poenam ex his tribus gradibus referri debeat incarceration? Sunt quidam qui illam ad supremum gradum referendam ducunt, quia longè sit gravior atrocior & durior ipsa morte, ut colligere tentant ex *l. 6. C. de pen.* alii ad secundam poenarum classem referunt, propterea quod videatur quadam servitutis species. *l. 2. ff. de homine lib. exhib.* Neutram verò harum opinionem amplectendam esse arbitror, quia ultimum supplicium non irrogat. Deinde nulli bi proditum est,

pa-

pœnam carceris libertatem & civitatem tollere, eaque adimere quæ facere permittuntur liberis hominibus & civibus Romanis; Idcirco magis ad ultimum pœnarum gradum eandem spectare concludo, adque eas referri pœnas, quæ corporis continent coercionem. Omnes enim carceres (verba sunt *Tholof. Syntagm. juris univ. lib. 31. c. 33. n. 8.*) quantumvis speciosi sint, pœnam suâ naturâ habent, libertatemq; minuunt & consequenter animum tristem reddunt, non secus ac aves liberæ cavæ includæ canendi voluptatem amittunt: est bonus text. in l. 3 ff. de custod. reorum d. l. 2. C. eod. aut distingue cum *Magnif. Dn. Habnio ad Wesenb. de pœn. n. 4.* an quis carceri includatur sine an cum vinculis: aut cum *Dn. Carpz. Pr. Crimin. p. 3. qv. 130. n. 8. p. 251.* inter carceris finem primum & à primo ortum, ut hic carcer loco pœnæ sit: adde *Nicol. Reusner. l. 2. decis. 17. n. 13.*

7. Genera sequitur divisio una atque altera: ubi tanquam stella primæ magnitudinis eminet hæc quod alia sit Ordinaria pœna alia Extraordinaria. Extraordinaria est, ut à posteriori incipiam, quæ non lege delicto præscripta sed arbitrio judicis relicta est, l. 3. ubi gl. C. de sacrosanct. Eccles. §. l. u. l. 14. l. 16. l. 25. ff. de pœn. & tot. tit. de extraordin. criminib. *V Wesenb. ad S. in summa. Instit. de injur. quæ ex circumstantiis, modò gravior modò levior infligitur. V Wesenb. in parat. ad h. t. num. 4.* quod tamen arbitrium judicis juri & æquitati conforme sit, nec ex opinione propria profectum; nec enim quælibet censura & opinio hominis est pro æquitate recipienda (quod enim unusquisque non sibi somniaret) sed ea tantum quæ ex certa rationis formula procedit. Ea autem duplex: altera communis seu naturalis, cui omnes homines, velint nolint, adfentiri conscientiam coguntur propter apertam veritatem, quam Deus insculpsit cujusque animo. Altera vero civilis, quæ ex accepta Legislatorum autoritate, proficiscitur vel ex diuturnis moribus consensu utentium approbatis §. 9. *Instit. de I. N. G. C. & l. 32. ff. de legib.* vid. *Oldendorp. Tract. de jure & æquitate tit. 3. p. 14.* *Dn. Carpz. Pr. Crim. p. 3. q. 133. an. 5. Mynsing. cont. 6. obs. 97. n. 8.* *Menoch. A. L. Q. in proom. n. 6. & seqq. eleganter Peck. in c. in pœnis 49. in pr. de R. L. Richt. decis. n. 2.* Est autem hæc pœna quandoque

expressè quandoque tacite arbitrio iudicis relicta: expressè, quoties Lex eam expressè iudicis arbitrio relinquit *l. 13. de pœn. l. 11. ff. eod. tacite* verò, quoties nulla pœna delicto lege præscripta est, *l. 1. §. 1. ff. de effraçt. & expil. l. 15. §. 1. ad SC. Turpil. Menoch. de A. I. q. 14. lib. 1. & qu. 86. & cas. 449. n. 3. 4. & seqq. Tiraquell. de pœn. in Pref. n. 4.*

8. Quæritur an iudex ejusmodi pœnam extraordinariam ad mortem extendere possit? Sunt qui illud ipsum affirmant, veluti *Prosper. Farinac. de pœn. lib. 1. tit. 3. num. 34. qu. 17.* qui pro fundamento adducit *l. 7. §. 3. ff. ad L. Jul. repetund. juncta Cõstit. crim. art. 113. in verb. Es möchte solchee.* Cui subscribit *Menochius de A. I. Q. q. 86. n. 31.* qui tamen hanc rationem addit, si nimirum expressè iudici ejusmodi potestas ad mortem data sit; huic sententiæ cum *Vvesenbecio in π. de Procuratore num. 5. ibi, nam arbitraria coercitio pro ratione circumstantiarum augeri potest & minus & etiam usque ad pœnam mortis extendi: & egomet subscribo,* per capitalem textum *ind. l. 13. D. de pœn. qui exscriptus ita habet: Hodie licet ei, qui extra ordinem de crimine cognoscit, quam vult, sententiam ferre, vel graviores vel leviores, ita tamen ut in utroque modo rationem non exedat.* Ex quo textu apparet, quod iudicans qualecunque pro ratione & pro modo ultimum supplicium dictare queat. Cujus thematis exemplis non destituimur: *Σκοπελισμός* seu lapidis positio extra ordinem usque ad pœnam capitis mulctatur. *l. 9. D. d. extraordinar. criminib.* Deinde criminalis actio furti ut ut sit extraordinaria *l. fin. ff. de privat. delict.* illa nihilominus ad mortem extenditur *l. pen. ff. de conduct. caus. dat. caus. non sec.* circa hujus legis expositionem scio variare interpretes, sed facio cum *Vvesenbec. & Godofr. ad tit. de offic. profecti vigil.* quod servus furans ob sui vilitatem ultimo supplicio affectus fuerit, deinde omnium clarissima loca sunt *in l. 6. pr. ff. ad L. Jul. pecular. d. l. 7. §. 3. ff. ad L. Jul. Repetund. d. l. 3. C. de serv. fugitiv. l. 3. §. 10. ff. de Remilitari. d. Carol. V. P. H. D. art. 112. & art. 113. Quod verò dicitur in l. 155. §. ff. de R. I. In pœnalibus causis benignius interpretandum esse, ac id sequitur *Dn. Carpzov. Pr. Cr. p. 3. qu. 133. n. 26.* Id verum est si evidens aliqua pœnæ mitigandæ ratio subsit, aut si dubia subsit probatio criminis perpetrati, tunc enim minor pœna est imponenda. *l. 192. §. fin. ff. de R. I. vid. Nicol. Reufner. l. 2. decis. 17. d. n. 19. fol. 79.**

Ordi.

9. Ordinaria pœna est, quæ venit ex dispositione legis & Statutorum. Ita habemus pœnam ordinariam homicidii nempe gladium, furti strangulationem, *vid. Const. Crim. Carol. V.* Pœnæ enim certæ singulorum peccatorum sunt. *l. si qua pœna 244. in fin. ff. de v. s.* Nec aliqua pœna irrogatur nisi quæ quaque lege vel quo alio jure specialiter cuique delicto imposita sit *l. aliud fraus 131. de v. s.* qui textus famosus est & notandus contra eos qui putant, hodie omnes pœnas esse arbitrarías, hi enim confutantur tum per hanc legem tum per *l. 244. ff. eod. tit.* tum quod iudex gravi infamia sit plectendus, si violentiæ crimen apud se probatum distulerit, si omiserit, vel impunitate donaverit, aut molliorem quàm lex præstituit pœnam protulerit *l. 8. § 2. C. ad L. Jul. de vi publ. ubi Godofr. in not. & quidem rectissimè: frustra enim sanciretur pœna, si, quod Cassiodorus lib. 7. epist. 8. habet, iudicis vel gratiæ vel odio vel ambitione definitio Legis eluderetur. Potius enim convictis & confessis, quæ sunt decreta, serventur, quoniam crudele nihil efficit, qui sequitur leges, Symmach. lib. 1. epistol.*

10. Ordinaria iterum vel est Civilis vel criminalis. Civilis pœna est, pecuniaria quæ parti agenti addicitur. E.g. in actione injuriarum aliquis civiliter agit, ex illa actione provenit pœna civilis & hæc pœna sc. pecunia non fisco sed parti agenti applicanda. *§. 10. in summa Inst. de Injur. & l. 7. §. 6 ff. eod.* Possè hodiè de omni injuria sed & de atroci civiliter agi Imper. noster rescripsit, *& l. 37. §. fin. ff. eod. & ex L. Cornelia, injuriarum actio civiliter moveri potest, condemnatione, æstimatione iudicis, facienda.*

11. Criminalis pœna est, quæ publicè infligitur & fisco applicatur. Quæ subdivisa sit vel corporalis vel pecuniaria; hæc est quæ fisco solvitur *Gæd. ad l. 7. n. 21. de v. S. gl. in l. 3. de sepulc. viol. Menoch lib. 2. cas. 205. n. 3. 4. 5. Boër. qv. 349.* Corporalis verò est, quæ corpori delinquentis infligitur. *Vult. lib. 1. §. R. c. 54. lib. 2. de publ. judic. l. 103. de v. S.* Jure verò Saxonico illa tantum criminalis dicitur, quæ corpus affligitur, veluti si quis fustigatur vel ei manûs amputatur. Non verò si quis mulctam iudici aut fisco solvat, eamque pœna civilis est. *arr. 53. & 69. lib. 1. Landrecht / Constit. Elect. II. p. 4. ibi, und also zeibes. Straffe zugesprochen worden. Coler. decif. 22.*

12. Hinc non impetentior quæri potest. Utrum relegatio sit poena capitalis nec ne? sunt qui defendunt, eam esse capitalem. Verior tamen videtur contraria opinio, quia relegatio neque bona l. 3. C. de pœn. neque civitatis jus ullum auferit. l. 3. §. 4. ff. de interd. neque caput civitati admittit l. 14. §. 1. ff. de bon. que liber. Et quod ut *Wesenberg* in π de quest. n. 5. asserit, ea comparatur pœna pecuniaria, nam cum relegatio imponenda est, procurator perinde ut in civili causa admittitur; cui in notis *Bachov.* dicam scribit, quia ea causa censetur civilis, quâ actor persequitur, quod sua privatim interest, & quod perit, sibi vult applicari; ex quo nemo negarit, si relegatio fuerit irroganda, hanc causam esse criminalem. Deinde falsum sit quod in relegatione procurator intervenire possit: contra sit, tùm ratio quod sententia ejusmodi in procuratorem ferri non potest, nec ipse hanc pœnam pro principali sustinebit, tùm textus expressus in l. 1. pr. vers. sed est ff. an per alium caus. appell. Ubi Jetus causam pecuniariam hætenus aperte separata causâ relegationis, in quibus imperit *Wesenberg*, idem jus hætenus statuat; hæc ille. Sed pro *Wesenbergio* respondere tento. Is verò d. l. clarè non scribit, relegationem esse civilem causam; deinde eadem criminalis esse nequit, quia nil pecuniæ vel fisco vel iudici applicatur vel etiam agenti; aut eo sensu civilis intelligenda est, quatenus eam *Wesenberg* capitali vel corporali opponit. Deinde quod procurator intervenire possit, id de usu est capiendum *vid. Wesenberg. tit. de his qui not. infam. n. 9.* ac ita non ineptè secundum quid relegatio cum causâ verè civili comparatur, quo ipso indebitè comparatio extenditur. Quod d. l. ff. an per alium cause appellat. atinet, urgeo, quod causa pecuniaria, ex quâ ignominia sequitur per procuratorem agitari potest, ubi, ut utar verbis *Bachovii*, sententia in procuratorem ferri non potest, nec ipse hanc pœnâ pro principali sustinebit: amplius ex l. 5. D. de pœnis dubium tolli potest, sc. ut verbû *Usque* hic capias exclusivè, ut in relegatione, remotione q; ab ordine absens damnatur. E, & in iisdem causis procurator poterit constitui.

13. Criminalis iterum est duplex vel Capitalis vel non capitalis. Capitem sumo vel generaliter vel strictè. Generaliter sumpta denotat eam quæ vel vitam vel libertatem civitatemque admittit. l. 103. ff. de v. s. l. 28. pr. ff. de pœn. *Wesenberg. in π ad h. t. n. 2.* strictè sumpta quæ caput vitamque auferit, quæ aliàs ultimum supplicium

eum appellatur. *l. ult. ff. h. r.* Et sub morte hæc naturali omnes
pœnæ comprehenduntur, quæ ultimū supplicium continent tum
& per hoc novissimum supplicium Nov. 86, c. 14, solam mortem
naturalem intelligo *arg. l. 28. ff. h. r.* Cujus gradus sunt capitis am-
putatio, ad furcam damnatio, vivicremium *d. l. 28. § 12. h. r.* Suspendi-
um constit. Carol. V art. 192, aquæ suffocatio art. 169. Sectio corporis
in quatuor partes &c. vide supra: Pœna capitalis morti naturali
proxima est deportatio in insulam *l. 2. l. 28. D. h. r.* itemq; metalli co-
ercitio, quæ gemina est aut n. in metallum aut in opus metalli fit
damnatio *l. 8. § 4. ff. h. r.* ibi quis duriori hic verò leviori premitur
vinculo, referendaq; hæc deportatio in Insulâ *l. 17. ff. h. r. & l. 1. C. eod.*

14. Nota hic loci, aliud esse Naturale aliud civile caput,
Naturale est præstantissima pars hominis siue quâ vita nec esse nec
consistere potest. Unde pœna naturalis capitis est ipsa naturalis
vitæ ademptio *l. 3. §. 1. ff. de pœn.* seu ultimum supplicium *l. ult. ff. h. r.*
Civile verò, est status seu conditio hominis consistens in liber-
tate, civitate & familia *l. fin. ff. de caput. demin.* hinc pœna capitis
civilis est, amissio libertatis & civitatis. Et dantur tria genera ca-
pitis deminutionis, Maxima, Media, Minima. Tria enim sunt
quæ habemus libertatem, Civitatem & Familiam. Cum igitur om-
nia hæc, amittimus, maxima est capitis diminutio. Cùm verò
amittitur civitas & libertas retinetur, familia verò tantum muta-
tur, minimam esse capitis diminutionem constat ex *l. ult. ff. de cap. minur. & tot. tit. Inst. eod.*

15 Altera est non capitalis, quæ nec vitam nec civitatem adimit,
sed aliam quamlibet coercionem & existimationis læsionem
continet. Ejusmodi sunt, fustigatio, Relegatio, flagellatio, Exilium
l. 6. in fin. l. 28. §. 1. ff. h. r. Incarceratio, vincula *l. 7. l. 28. §. 1. h. r.* Infamia
& id genus alia. Nota Jure communi abscissionem seu mutila-
tionem membri prohibitam esse, *l. si quis 17. C. de pan. & Nov. 134. §. quia verò: Jul. Clar. §. fin. quest. 69. in pr. & qu. 70. in pr.* qui tamen
addit hanc pœnam hodie in usu esse: *Vvesenbec. in parat. ad h. r. n. 3. in fin.* aliter sentit asserens, regulariter nullum membrum præter
manum esse amputandum. Aliter constitutum est Jure novissimo
Consl. Crim. art. 198. quo non tantum abscisso digitorum sed & lin-
guæ & aurium approbatur *in art. 198. in verb. aber in etlichen*

missen

135
Missethaten lassen die rechte peinliche Straff am Leib oder Gliedern
zu se. & *Cons. Elect.* i. p. 4.

MEMBRUM III.
DE CAUSA EFFICIENTE
ET MATERIALI POE-
NARUM,

I.
Causa efficiens est Lex, quæ delictis pro singulorum qualitate
& justas pœnas irrogat. Oportet enim legem esse Præsidentem
& bonis & malis & Principem & Ducem esse l. 2. *in fin. ff. de*
Leg. VVesenbc. in π ad h. r. n. 5. Non enim iudex pœnas à Jure non
determinatas irrogare potest, sic enim spheram suæ Jurisdictionis
excederet.

2. Instrumentum verò sunt Magistratus, penes quos est jus
gladii & merum Imperium, non enim quatenus Magistratus sunt,
gladii potestatem habent, sed quatenus specialiter Lege, Senatus-
consulto, vel constitutionibus Principum hoc tributum est, l. 1. ff.
de offic. ejus cui mandat. Majestas enim in Romana Republica sibi
ut Palladium quoddam suæ securitatis reservavit in caput civis
Romani animadversionem: tales vero Magistratus sunt, Præfectus
urbi, Præses l. 1. §. 1. l. 2. §. 1. l. 3. §. 5. h. t. *VVesenbc. ad tit. h. n. 5.* Antequam
verò ulterius progrediar, non nihil de circumstantiis circa
pœnas irrogandas judici considerandis, quæ modo minuere modo
augere possunt pœnam delinquentium, dicendum est.

3. Si igitur constet de delicto commisso aliquo, Judicis est,
principium delicti attendere & perspicere an dolo, proposito, aut
impetu aut casu fuerit perpetratum, l. 11. §. 2. ff. *de pœn.* Et sanè hæc
distinctio in omnibus criminibus pœnam aut justam eligit aut
temperamentum admittit l. 5. §. *fin. h. t.* Temperare mihi non possum
quin Martiani Jetti in *d. l. ii. ff. h. t.* verba quæ pondus habent,
transcribam, quæ ita sonant: *Perspicendum est Judicanti, ne quid*
durius aut remissius constitutatur, quam causa deposcit; nec enim aut
severitatis aut clementie gloria affectanda, sed perpenso judicio, pro
ut quæque res expostulat, statuendum est; Planè in levioribus causis
promiores ad lenitatem judices esse debent, in gravioribus pœnis seve-
rita-

ritatem legum cum aliquo temperamento benignitatis subsequi l. 13. C. de sent. & interloc. l. fin. in fin. C. si contra jus vel util. publ. In specie verò Judex, ne temeritatis notam incurrat, septem circumstantias, quæ in quali delicto considerandæ veniunt, æquæ animi lance perponderet. l. 6. ff. ad L. Jul. peculat. Habentur verò ex in l. 16. ff. h. t. Et i. est causa; attendat enim Judex an id quod commissum dicitur, justam habeat causam nec ne, ut superius dictum fuit.

5. 2. Persona, quæ dupliciter consideranda, Ejus qui fecit & qui passus est. *V. f. sub. ad tit. h. n. 8.* Qui enim in personam illustrem, nobilem & in maximâ dignitate positam delinquit, gravius & atrocius punitur ac si in vilem, abjectam, famosam, obscuram & plebejam personam deliquisset. Quanto enim dignior persona in quam peccatur, tantò gravius etiam est delictum ejusdemq; poena. *S. atrox. Inst. de Injur. l. presbyter. C. de Episc. & cler. l. 16. aut facta. l. 7. S. ult. de Injur.* Sic aliter etiam punitur lædens & injuriâ afficiens parentem, Patronum, Dominum ac alias personas l. 1. & seqq. ad L. Pompeja. de parricid. l. 5. C. ad L. Jul. pecul. *Menoch. lib. 2. cas. 263, 267, 266.* Persona porro etiam ratione ætatis, sexus & dignitatis spectanda est ut inferius dicitur.

6. Tertia est locus, qui in delictis non solum quo ad eorum probationem verum etiam ad poenam pensâ habendus est. Consideratur autem duplici modo i. quâdo quis in loco publico, foro, domo Principis, curiâ, solenni convivio, quàm domi aut in obscuro loco aut in aedibus sacris quàm aliterius privati injuriâ afficitur. *Nov. 134. c. 13. l. 7. S. fin. l. 9. S. 1. ff. de Inj. 2.* quando aliquis vulneratur in oculo, facie. Crescit enim injuria si quis in facie aut mala percutiatur l. 16. S. 6. ff. h. t. præsertim si cicatrix perpetua mansura sit: decrescit verò injuria & poena minuitur, si fortè quis in dorso aut pede vulneretur aut pulsetur. *d. l. 7. in fin. & l. seq. ff. de Injur. Constit. Crim. art. 146. & l. 16. S. 4. ff. h. t.*

7. Quarta est Tempus, quod distinguit furtum nocturnum à diurno l. 54. S. 2. de furt. l. 1. & 2. de fur. balnear. *Constit. Crim. art. 167.* Omnia enim delicta noctu perpetrata graviora dicuntur & habentur diurnis. *Ripa de noctur. temp. c. 12. n. 10.* tum quod eo tempore tranquillitas & pax populi magis observanda sit. *Tiraquill.*

Caus. 57. n. 4. cum quod illud tempus arguat animum delinquendi audaciorē, *l. 9. ff. de Sicar. Far. q. cr. 18. n. 66.*

8. Quinta est Qualitas, quā delictum vel atrocius vel levius est, & ratione hujus circumstantiæ gravius delictum est parricidium quàm simplex homicidium: Vultus parvum mitiorem pœnam meretur quàm magnum, & gravius punitur qui in civitate seditionem mover quàm qui tumultum, *l. 16. §. 6. ff. h. r. Tirag. cas. 44. n. 13. Menoch. cas. 358. n. 4. Farin. q. cr. 18. n. 65. & consil. crim. 32. n. 14.*

9. Sexta est Quantitas, quæ discernit & distinguit furtum ab abigatu. Etenim unum suem surripiens ut fur, totum gredem ut abigens coercetur *l. fin. in pr. de abig. l. 16. ff. de pœn.* Et secundum hanc circumstantiam gravius est furtum centum thalorum quàm unius, & quod major quantitas delictorum eod major sequitur pœna. Ad quam etiam referri potest frequentia delictorum seu Reiteratio criminis, ob quam pœna augetur; Acrius enim puniendus est, qui sapius quàm qui semel tantum deliquit *l. 8. servos. ubi gl. & Bald. C. ad L. Jul. de vi publ.* Ac supplicia augenda sunt eorum criminum ad quæ multi sunt proclives. *Godofr. ad l. 16. §. 10. ff. h. r. l. 1. ff. de Jure patron. l. fin. C. de Episc. audient. l. 28. §. 3. ff. de pœn. Farin. q. cr. 18. num. 80. q. 22. n. 1. q. 23. per tot. q. cr. 82.* Sic delictum non capitale ob reiterationem capitale fit, *l. 28. §. 3. ff. h. r.* ibi, nonnunquam capite plectendi, sc. cum sapius seditiosè & turbulenter se gesserunt & aliquoties apprehensi tractati clementius, in eadem temeritate propositi perseveraverint. *Farinac. q. cr. 18. n. 80. & consil. cr. 41. n. 4. Pruckman. 2. consil. 15. n. 162. & pœna pecuniaria efficitur corporalis. Farinac. consil. 15. n. 9.*

10. Denique eventus, qui non tam exitum, quàm finem, causam finalem & *regidicem* facti significat. *VVesenb. in p. h. r. n. 8. in fin. sed & multa qualia sint ostendit l. 98. §. 3. ff. de solut. & liberat.* Exitus enim & eventus est effectus maleficii ex quo delicta perfecta & consummata appellantur, quæ pœna ordinaria plectenda sunt, nisi ex reliquis circumstantiis ejusdem fiat dispensatio & mutatio. *Menoch. lib. 2. cas. 360.* Ad hanc circumstantiam non immeritò referri potest conatus.

11. Quæritur igitur quomodo ille puniendus sit qui conatur

tur delictum? *Joan Georg. Godelmannus lib. 3. de Magis & Maleficiis cap. 11. n. 34. & seqq.* duas facit formas cogitationis. Prima est nuda, simplex & latens in animo quæ ut ignorata, ita non punienda. Cogitationis enim pœnam nemo patitur *l. 18. ff. de pœn.* Nec enim Legislatoris potestas ad ea quæ mente solum concepta, in actum verò externum non proruperunt, sese extendit. Inde vero noslim concludas, leges tantum externam obedientiam à cive exigere, siquidem mens humana justum legale observans, ex primis & ab illis ortis principiis practicis rectè judicat, quid sequendum quid fugiendum; ac Legislator, dum locomotivam exigit, ejus hæc prima videtur esse intentio, in cæteris enim præsupponit civem ex animi proposito leges observaturum esse. Secunda, quando aliquis non tantum cogitat, sed & agit, qui actus Quibusdam dicitur exterior & imperatus: distinguo verò aut agens delictum in actum diduxit, ex parte tamen agentis quid intervenit, ob quod instar conatus se habeat; aut agens non diduxit in actum, Priori casu aut patiens ferio voluit, ut delictum fiat; delictum non est, nec pœnæ civili est locus. *§. 8. Inst. de obl. que ex delict. nasc.* quia deficit formale delicti, ut invito fiat; aut non aliter fieri permittit quàm ut delinquentem deprehendat, tunc ordinaria pœna habet locum *d. §. 8. & l. 20. C. de furr.* In posteriori casu respiciendum est, an ex interno principio delictum non perpetratur, ut dum quis pœnititudine ducitur, ibi aut nulla *l. 19. ff. ad L. Cornel. de falsis,* aut levi afficiendus est pœna *l. 21. §. 7. ff. de furr.* An verò externo præpeditur principio, quò minus delinquat: ubi tantum extraordinariæ pœnæ locum relinquerem, ita tamen ut eadem pœna variari debeat, prout delinquendi actus vel proximior vel remotior fuerit, hinc mihi apud *Dn. Carpzov. Pr. crim. part. 1. quest. 17. n. 13.* ar rider regula hæc: In Omnibus & quibusvis delictis sive sint atrocissima sive non, conatus quantumvis ad actum proximum fuerit eventum, ordinariæ cujusvis delicti pœnâ non debet puniri.

quam in sequentibus probat. Excipio tamen Jure Romano crimina quibus enormissimè publica violatur pax & tranquillitas uti est crimen lætæ majestatis, assassinium & alia. *vid. l. 5. C. ad Leg. Jul. Majest. cap. 1. de homicid. in sexto l. 1. ff. ad L. Pompej. de Parricid. ut*

Et Clar. §. læsæ Majestatis vers. scias autem 15. & quæst. dist. 92. Gail. lib. 1. de pace publ. cap. 14. n. 7. Vigel. cap. 2. quest. 1. Hinc regula notanda venit quod in atrocioribus criminibus quæ & naturali jure & civili damnantur, conatus & voluntas pro delicto puniatur, licet delictum non sit ad exitum vel effectum perductum, *pro ut notat glos. communiter approbata in l. 1. §. hæc autem verba ff. quod quisq. jur.*

12. His cognitis & perspectis: materiale pœnæ considero. Et materia in qua pœnæ exercentur sunt ipsi homines noxii, qui delinquent vel deliquerunt l. 15. ff. h. r. *Wesenbec. ad tit. de pœn. n. 6.* Nam ii, qui non deliquerunt ut liberi & hæres noxiorum non sunt puniendi l. ff. pœna 20. l. crimen 26. ff. eod. l. *saucimus. C. eod. l. 33. §. 1. C. de inoff. testam.* Unusquisque enim ex suo admisso forti subjicitur nec alieni criminis successor constituitur ut ait *Callistratus d. l. crimen ff. h. r.* & pœna suos tenet autores l. 22. C. h. r. nec pœna alii quàm ipsi fonti infligi debet, *Farin. qu. cr. 23. n. 1.* juxta vulgata[m] juris Regulam, quod noxa caput sequatur. h. e. pœna, personæ ejus, qui noxiam commisit, inhæret *per text. l. 1. in fin. ff. de privat. delict. d. l. quod dicitur 18. ff. de furt. l. sed si unius §. si jussu ff. de injur.* Id quod non solum in veris delictis l. *scum §. 2. vers. idem dicendum ff. si quis causa;* Sed etiam in quali delictis verum est, *per text. in l. Julianus 16. ff. de judic. d. l. 1. §. hæc in factum actio ibi culpa pener eum est. ff. de his qui de jec. vel effud.* Verum pœna etiam transit ad hæreses & tenentur ii ex delicto defuncti, quod fit. 1. Si delinquens mortuus est post sententiam latam, quæ vires rei judicæ consecuta est. l. 3. §. 11. ff. de pecul. l. 2. de prætor. stipul. *Farin. q. cr. 10. n. 45. & 46.* 2. hæres ex delicto defuncti tenetur, si lis ante mortem fuerit contestata l. *panalia 164. de R. J. l. nemo enim persequendo 67. de R. J. & l. injuriarum 13. pr. ff. de Injur.* 3. Si quid ipse hæres dolo malo fecerit l. *prætor ait §. plane ff. novi operis nunciat.* aut si aliquid ex dolo defuncti ad eum pervenerit l. *sicuti pœna ff. de R. J. l. 15. §. 3. ff. §. 1. quid vi aut clam.* Deniq; si pœna sit imponenda ex delicto atrociori ut læsæ Majestatis &c. d. l. 5. C. ad L. Jul. Majest. vide *Farinac. qu. cr. 10. n. 37. & seqq.*

13. Gravissima est controversia non tantum agitata inter Ictos ipsos sed & hos atque Philosophos, num in pœnis irrogandis

dis respectus personarum sit habendus seu proportio Geometrica
sit observanda? Ego cum *Vvesenbecio* *or. de J. & J. n. ii.* pœnas ad
Justitiam distributivam & proportionem geometricam refero: ubi
hæc concepta verba sunt: Nec usquam certius conspici Justitiæ
distributivæ actio potest, quàm in pœnarum distributione; Cu-
jus verba id probantia; iterum adscribo: Justitia hæc, Legis exe-
cutrix seu Magistratus instrumentum Justitiæ, cum legem exe-
quitur & in concreto de pœnâ personæ applicanda disputat,
rem ad proportionem Geometricam reducit: nec tantum quid
facto debeat, sed quid congruat personæ tam ejus qui deli-
quit, quàm illius in quem commissum est, expendit & examinat.
Quotiescunq̃ nimirum de aliquo jure publico personis attri-
buendo agitur, toties ad hanc analogiam Geometricam recur-
ratur in administranda justitia necesse est: propterea quod
personarum ingenia voluntates, dignitates, status, consilia, dicta
atque facta inæqualia sint, ut iis æqualia tribui non possint: ubi
nisi fallor, quinque argumentis hanc sententiam statuminat &
textibus juris, cui privatus, citra crimen falsitatis *S. 19. Constitut. de*
confirmat. ff. ad senat. & omnes populos: refragari nequit, stabilit.
Sed Jure divino personarum respectum atque dignitatem in judi-
cio planè rejectum legimus *Deut. 1. vers. 16. 17.* verba ita sonant: Non
agnoscetis faciem in ipso judicio, sicut parvum sic & magnum au-
dietis. Non timebitis à facie cujusquam quia Dei judicium est.
Et *Deut. 16. vers. 19.* Non inclinabis judicium, non accipies per-
sonam nec munera quia munera excecant oculos sapientum &c.
Prov. 2. v. 23. Agnoscere faciem in judicio non est bonum. Id quod
Ethnicus Philosophus *5. Ethic. c. 4.* haud inficiatur, nihil refert, in-
quiens, probus ne vir malum, an malus probum suo privarit, neque
probus an improbus adulterium commiserit, perindeque personis
utitur ac si æquales sint, si ille injuriâ afficiat hic afficiatur, hic læ-
dat ille lædatur. Nostis etiam tam Juris Canonici quàm civilis
legibus præceptum & sancitum est, in judiciis non esse habendum
respectum personarum: *c. in judic. de R. 7. in sexto* ac pœnas imponi
debere sine delectu personarum *arg. c. ea que S. 1. de stat. Monach. l.*
1. C. ubi senat & clariss. l. 1. §. 7. ad L. Corn. de sicariis l. presbyteri C. de
Episc. & cler. quia lex sine $\omega\epsilon\gamma\sigma\upsilon\pi\omicron\lambda\eta\psi\iota\varsigma$ panam constituit. Re-
spon-

spondeo distinguendo inter *περσωπολην* extrinsecam & intrinsecam : Illa est, quæ facti naturam prorsus non attingit, sed est personæ acceptatio in iudicio, dum æqualibus in causâ litis à iudice tribuuntur inæqualia, vel contrâ, hoc est, ex paribus reis alter damnatur, alter absolvitur, quia potens, quia dives, quia affinis, quia consanguineus, quia amicus est. Hæc vero est, quæ factum vel aggravat vel elevat; & est acceptio personæ in iudicio, quâ personis æqualibus propter certas quasdam circumstantias tribuuntur inæqualia & vicè versâ, ut miles extreme indigus, si fuerit, magis veniâ dignus est, quàm qui latrocinio assuetus est. Deinde ad textus, qui videntur aliud statueret, responderi potest, quod ibi tractetur à regula exceptio, si dignitas augeat delictum id est, dum quis in his peccat, quæ ejus dignitatem aut administrationem spectant l. 5. C. ad L. lul. Majest. & terriò distinguendum est inter pœnas à jure determinatas & non determinatas. Vid. Dn. Carpzov. Pr. crim. p. 1. quest. 2. num. 12. & p. 2. quest. 62. num. 13. & p. 3. qu. 148. n. 41. Dn. Doct. Thabor. in analytica expositione art. 158. Constit. Carol. V. th. XI. p. 461. Fiebig. ad Dn. Franck. Disput. 2. ad Inst. quest. 5. ubi inter alia ex Hornejo l. 3. Philosoph. Moral. c. ult. probat, quod æqualitas panarum ex dignitate personarum æstimeretur, & tantum mediante istius respectu ad justitiam deveniatur, & Nobilissimus atque Excellentiss. Dn. Praeses in Praelectionibus privatus ad Wesenbecii tr. d. l.

14. Dixi, pœnam noxios homines tantum persequi, qui ergò sentiendum de brutis? Ex perientia enim docet ea, cum quibus crimen sodomiticum est commissum, cremari, quæ tamen omni deliberatione & proæresi delinquendi vel non delinquendi destituta sunt, sine quâ crimen commissum non est. juxta gl. in l. i. §. 3. ff. h. t. hic in antecessum moneo, in discursum illum D. Seldenii, & Mestertii (Vid. hunc in tract. de justitia LL. Roman. l. 7. dubit. 7. p. 28.) an bruta animantia obligentur ac proinde delinquant? (quod utrumque statuit Mestert. d. l. citans t. t. 7. si quadrupes pauperiem l. 1. pr. ff. ead.) me nolle me introumittere; proinde respondeo; bruta quantumvis rationis expertia puniri, non propter conscientiam peccati, sed quia refricant indignam memo-

memoriam facti, & ut alii exemplo deterreantur, illisque horror incutiat, ne quis tale, propter quod etiam brutum punitur, perpetret delictum & imprimis ut memoria criminis deleatur. *v. c. firmissime 3. §. ex eo a. c. mulier 4. caus. 15. 9. 1.* quos textus commendat *Tiraquel, de penis temp. caus. 49. n. 39.* Hinc ob sodomiam contra naturam generis cum bruto commissam, hominem unà cum bruto comburendum esse, in Scabinatu quotidie pronunciatum meminit *Boatus in Miscellan. crim. qv. st. 3. tit. 2. cap. 12.* Id quod etiam sancitum est *Const. crim. art. 116. verb.* So ein Mensch mit einem Vieh/ Mann mit Mann/Weib mit Weib Unkeuschheit treiben/ die haben auch das Leben verwirret/ und man soll sie nach der gemeinen Gewonheit nach mit dem Feuer vom Leben zum Tode richten. & vide ibi *Stephan.* quam plurimas leges hanc sententiam affirmantes allegantem. *vid. Magnif. D. Thomæ Tr. de noxia e Animalium c. 26. à. n. 40. fol. 190.* ubi lectu jucundissima sunt & quidem primùm quæstio est, an locusta propter damna agris, pratis & vineis illata vel inferenda excōmunicari possint? 2. libellus illarū supplex. 3. an personaliter an verbaliter citari debeant? 4. an comparere possint per Procuratores? 5. disquiritur de iudice competente, Laicus ille sit an Ecclesiasticus? quam quæstionem *Chassaneus* seriò & graviter tueretur *Const. 1.* ob rationes à *D. Thomæ d. l.* citatas sed & à *n. 53. refutatas.*

15. Pari modo non incognitum est, animadvertitē in res inanimatas veluti statuas, domus: sic quorundam locorum consuetudine in Saxonieis etiam provinciis lapides, fustes, gladii suspenduntur in Foro, Curia vel alio publico loco. *D. Thomæ d. l. n. 27. p. 190.* non autem eo fine, ut illæ quæ planè omni sensu deficiunt puniri existimentur, sed potius ut constet posteritati quàm abominabile atque horrendum fuerit illud scelus, propter quod tota domus everta est, ut & omnibus terror relinquatur ut caveant & fugiant ejusmodi flagitia. Hinc Romanis in more fuit, ad planè delendam sceleris memoriam, delinquentium domos in totum demoliri & evertere, teste *Scipi. Genril. 3. de jur. d. & Clarissimus Ictus Theodorici in Colleg. Crim. disp. 10.* Vivum exemplum quod anno hujus seculi sexto die 20. Aprilis in pago *Estasbrunn* Baronatus *Ruthenici* accidit, commemorat. Et sanè hanc pœnam in atrocissi-

cissimis delictis nimirum læsæ Majestatis, Sodomix, Assassini, Seditionis &c. locum habere à Dd. communiter receptum est.

MEMBRUM IV.
DE FORMALI ET FINE.

DE formali non est ut multa dicam, ex suprâ enim recitatis membro 2. luculentèr apparet, qualis forma in imponendis pœnis observari debeat. Etenim pro varietate delicti varia etiam datur pœna *l. 9. §. 10. ff. de pœn. ubi Godofr. not.*

2. Hic tamen observandum quod nemo delinquentium ad fustigationem & flagellationem damnatus sic plectendus sit ut verberibus & virgis necetur *l. 8. §. 3.* nec quæstioni (quam legitimum veritatis eruendæ remedium esse statuo cum *Brand Myllero manu duct. ad Jus Civile & canonicum verb. Quæstio sive Tortura p. 353.*) subjiciendus, tormentis occidatur *l. pen. de quæst.* Nec maleficus veneno extingatur *l. 8. §. 1. h. t.* Nec ut de Saxo præcipitur *l. 25. h. t.* neque in facie scribatur *l. 17. C. de pœn. Myns. obs. 66. cent. 2. Clar. in prax. crim. §. fin. quæst. 70.* quod tamen olim in calumniatoribus *d. l. 17. C. d. t.* & hodiè variè Saxonibus usu receptum esse testatur, *Nobiliss. VVesenbec. in π. ad h. t.* neque ad perpetuum carcerem damnetur reus *l. 35. ff. h. t.* quia ut servitus homini libero non debet imponi *l. Titio centum §. 2. ff. de condit. & demonstr. l. 2. ff. de liber. hom. exhib.* nisi lex vel statutum ob crimina jure divino capitali pœna non determinata aliud sanxerit *Vid. Dn. Carpzov. Pr. Crim. p. 3. q. III. a. n. 56. fol. 101. Menoch. A. l. Q. v. 88. & seq. lib. 1. qui cit. hb. cas. 87. & 94.* addit, quod electio pœnæ, quam ipsa lex non dat, reo non concedenda sit, cui ad stipulatur *Clar. in pr. crim. quæst. 85. Et Quintilian. in declamat. ante fin.* hoc tantum ab affectibus vestris omnium mortalium nomine, peto, inquit, ne cui nocenti pœnæ præster arbitrium? In finitam, Judices, sceleribus aperieris audaciam, si pœnam liceat eligere condemnato, nec jam ullam mortalium innocentiam trepidatione contineas, si patitur deprehensus, quippe quod maluit. Nec duplici quis pœnâ debeat affici, sed iudex pro qualitate personæ, proque rei conditione & temporis & ætatis & sexus vel severius vel clementius statuat & sententiam ferat. *l. 6. ff. ad A. Jul. pecular.*

3. Post

3. post formam sequitur finis, *Wesembec. ff. h. t. n. 9.* ibique *Magnif. Dn. Hahn P. 2. p. m. 1096.* duplicem pœnarum statuit finem Primus est Emendatio ipsius delinquentis. *l. 20. ff. h. t.* 2. Emendatio aliorum, ut scilicet conspectu damnati & exemplo deterreantur ab ejuſmodi flagitiis *l. 38. §. famosus. ff. eod.* Peccare enim oderint saltem formidine pœnæ, si non virtutis amore, *l. 27. §. 6. ff. de pact. l. 6. §. pen. l. 20. ff. h. t.* & unius supplicium sit metus & salus multorum. Indeq; inferi solet sententiis illa clausula: *Thme zu wohlverdienter Straffe und andern zum Abscheu und abscheulichem Exempel.* quibus duobus & alios *Wesembec. d. l.* addit, possunt enim unius rei plures esse fines; *d. l. 6. §. penult. ff. h. t. l. 28. famosus. h. t. l. 1. C. de emend. propinq. l. si operis. 14. C. de pœn.* & ut sublatis malis cœteri vivant securiores, *l. congruit 13. de offic. praesid. l. licitatio. 9. §. 5. de publican. & vectig. Nov. 30. cap. ult.* Hinc alius est, ut solatio sit laetis, cognatis & affinibus, pœna interemptorum, *d. l. 27. §. 15. ff. h. t.* Et ut supplicio adversarii contenti quiescant, nec vindictæ privatæ causa quid moliantur, quod Reip. nocivum foret, *l. 28. §. 15. ff. h. t.* Hinc famosi, latrones in loco, ubi grassati fuere, plecti debent: Majus enim exinde solatium percipiunt cognati, si in eorum conspectu & in loco delicti perpetrati, quàm alibi vindicta sive pœna de delinquentibus sumatur. *d. l. 28. ff. h. t.* Ex quo sine effici posse videbatur, cadavera punitorum Medicis ad Anatomen non esse concedenda, vix enim, verba sunt *Dn. Hahnii ad Wesembec. de cadaveribus punitor.* fieri queat, ut anatomia non contendant in contumeliam propinquorum, & ut suo, quem ex aspectu, e. gr. in rota relictæ homicidæ, habere debent, priventur solatio. Sed bene & Imperator & Status Imperii discenda corpora Medicis permittunt, publici boni intuitu, & ut exinde perfectior Medicinæ cognitio comparari & ad alios curandos peritiores evadere, & circumspectiores accedere possint. Nec tanta esse potest consanguineorum contumelia, ut publicæ utilitati ponat obicem. *l. quod Reipl. ff. de injur.* cum quod in commune prodest, privatorum utilitati præferri debeat, *l. un. §. fin. C. de caduc. tollend.* Sic Univerſitas Salmaticensis Carolo V. Imperat. id licere facere, anno 1550. respondit. *v. Wesemb. m. de cadav. punit. Clar. lib. 5. §. fin. quest. 100 n. 2.* Circumstantiæ verò familiæ, conditionis & dignitatis puniti probè sunt observandæ.

D

4. Ef

4. Effectus autem pœnarum est, quod poena omnem reatum tollat. Lex enim cum obliget aut ad obedientiam aut ad pœnam, eò fit, ut qui persolvit pœnam pro absoluto debeat haberi. *l.2. ibiq; Bald. de Jure patron.* Nec unum delictum pluribus coerceri pœnis debeat. *l.22. ibi nec alterius. C.h.t. l.28. §.3. & 10. ff. eod. Carpz p 4. const. 42. def. 16. n.23. Vid. Wesemb. ad h.t. n.9. & Colleg. Argentorat. ad eund.*

MEMBRUM V. & ULTIMUM,

I.

Cum igitur nunc de aliquot, pro ratione instituti & ingenio-
li tenuitate mei, pœnarum generibus, divisionibus, causâ
efficiente, materiâ & formâ, & tandem de fine & effectu, ut
opinor, satis dictum fuerit, restat, ut pauca de causis, propter quas
pœna aut mitiganda aut differenda aut remittenda sit, subjiciam.

2. Hic verò in frontispicio statim non ineptè quæri potest.
Utrum Judex pœnas mitigare possit nec ne? *Scipio Gentil. lib.3. de
jurisd. c.5. p.358.* simpliciter negat, ut & *Jetus in l.11. §.4. ad SC. Turpil.*
generaliter pœnâ impositionem in arbitrio judicis esse negat.
Farinacius verò distinguit inter judices majores & minores, quasi
illi pœnas pro lubitu moderari, hi autem non possint. *qu. crim. 17.
n.66.* At affirmativam sententiam *Tiraquel. in tract. de pœn. temp.
praf. & Mys. observ. 30. & alii* tuentur, quæ mihi quoq; verisimi-
ma videtur. Certum enim est ex *l.13. ff. de pœn. ubi gl. & Dd. & Farina-
cius. d.g. n.11.* Judicem pœnam augere & minuire posse, quod etiam
procedit, si pœna à statuto fuerit imposita. *Jul. Clar. §. fi. qu. 85. Si-
chard. ad l.3. & 4. C. ex quib. caus. infam. irrog. M. ns. centur. 2. ob-
serv. 54.* Itemq; si jurasset judex, se velle statuta observare. *Farinac.
d.g. n.12. & 15. & seqq.* attamen id ex justa & certâ tantum causâ, &
propter necessitatem & multorum salutem facere potest. *l.3. C. de
de his, qui not. l.13. §.7. ff. eod. l.10. ff. de offic. procons. l.3. C. de serv. fug.
ubi Godofr. in not.* Et tali modo judex non videtur alterare pœnam,
sed lex ipsa, ac ita hæc adversariorum objectio, quod judex statu-
tam à lege pœnam tollere nequeat, in fumû abiit; Siquidem non ju-
dex sed factum ipsum, quod in pœnam incidit, ita concludit atq;
definit, ut nec eâ lege maleficus puniendus conceatur. *v. Nicol.
Reusner. l.2. decis. 16. n.8. Petr. Gregor. 4. Partition. Juris Canonici
3.13. c.3. lit. f.*

3. Cau-

3. Causæ verò propter quas poena potest alterari, recensentur à Felino. v. *Richr. decis. n. 4. VVesenbec. in m. ad b. t. n. 10. Tiraquel. in tr. de pen. & Prosp. Farin. in tot. tract. de pen.* de aliquibus & ego videbo, aut potius ex Membro Tertio quædam repetam, addamq; eidem.

4. Prima occurrit circa personas, quæ ratione ætatis, dignitatis & sexus consideranda est. *l. 16. ff. b. t. & per l. 108. ff. de R. J.* ubi dicitur:

Forè in omnibus pœnalibus judiciis, & ætati & imprudentiæ succurritur. Ubi ante omnia inquirendum est, quæ ætas hîc intelligi debeat? Non certè infantilis, hæc enim doli non est capax, *l. infans. ff. ad L. Corn. de scar.* sed ætas impuberum doli capacium, *l. iii. ff. de R. J. l. impunitas C. de pœn. Ordin. Carol. V. art. 164. & andr. l. 2. art. 65.* Ex quibus locis patet, quod hujuscemodi ætati pœna sit mitiganda, licet enim impuberum dolosum possit esse judicium, minor tamen eorum est perversitas. De ætate minorenni non levis disceptatio est; sunt qui ab ordinariâ pœnâ minores eximunt *per text. in d. l. 16. §. 3. in fin. ff. b. t.* ad eò ut necessitatem imponant judicij, ut minoribus delinquentibus pœnam temperare debeat: Sed huic sententiæ non subscribo, sed *Dni. Carpovii. Pr. Crim. p. 3. qu. 143. n. 65.* sequor regulam hanc: *Minores mitius puniri non debent: per capitalem text. in l. 37. §. in delictis ff. de minor. & quod in publicis judiciis ætatis suffragio minores non juvantur. l. i. C. advers. delict. l. 9. §. nunc videndum ff. de minor.* Illa vero *d. l. 37.* judici facultatem facit, ut ex probabili causâ quandoque pœnam lenire possit. Itemque ignoscitur his, qui ætate defecti sunt. *l. si quis in gravi valetudine. 3. §. ignoscitur. 7. ff. ad SC. Syllan. Et puto d. l. 108. ff. de R. J.* de senili quoque ætate capiendam esse, tum quod in genere loquatur, tum quod cum adolescentibus in pari gradu habeantur senes, ut qui partem bonam consilii mentis amiserunt. *Dn. Carpz. Pr. Cr. part. 3. qu. 144. n. 2* non ergò sequendus est *Jacob. Godofr. ad l. 108.* scribens: *Senili ætati in pœnalibus judiciis seu causis non succurritur, non paritur. i. e. pœna non remittitur, nisi quod senior in recessus tempus relegatur, juvenior in longius l. 2. ff. de term. mot.* Cui responderi potest, quod egregiè ipse *Godofredus* senibus succurrat, dum ipsi ordinariam remittit pœnam *Vid. Richr. decis. n. 68. & 69.*

5. Ratione Sexus regulariter mulieres mitius puniri quam viros constat *ex l. 6. pr. ff. ad L. Jul. pecul.* quia eas pro infirmitate sexus mitius auras esse putatur. *Richter. decis. l. n. 25.* Id quod liquet in constituta poena adulterii *Nov. enim 134. c. 10.* Justinianus Imperator gladio adulteros puniri jubet: Adulteram vero conjugem competentibus vulneribus subactam, in monasterium miti, & si infra biennium eam maritus inde non eduxerit, vel mortuus fuerit, tonderi, monachicoque accepto habitu, in omni vitæ propriæ tempore in illo habitare. *Constit. Crim. art. 120.* hanc poenam indicit, quod solutus cum conjugata adulterium committens gladio puniatur, soluta cum uxorato virgis tantum cædatur *l. si adulterium §. stuprum. §. fratres §. & incessum ff. ad. L. Corn. de adulter. l. 5. §. ad filias. C. ad l. Jul. Majest.* Poena verò hæc, ut intra claustra monasterii femina adulterans maneat, capiatur necesse est, ubi cum soluto coiit non verò ubi cum uxorato, neque enim fragilitas sexus muliebris feminas tunc excusare potest, hinc, præsertim *jure Saxon.* æque capitali supplicio femina, uti maritus subjugatur. *Du. Carpz. Pr. Crim. p. 2. quest. 54. n. 20.*

6. Ratione dignitatis poena mitiganda. *l. auxilium. §. 1. ff. de minor. l. fin. in fin. ff. rer. mot. l. aut facta. §. persona ff. h. t.* Id verò in iis casibus obtinet, qui ad nobilitatem & dignitatem ejusque contumeliam non spectant & extrinsecus communi consuetudine contingunt *l. 42. in fin. ff. de incend. ruin. l. 6. in fin. ff. ad L. Jul. pecul.* licet enim & tunc ejusmodi personæ minorem in corpore sentiant dolorem, majorem tamen famæ jaçturam patiuntur: ac porro id procedit in genere mortis, siquidem ignobilis uti suspenditur, nobilis & vir alicujus dignitatis capite plectitur *v. l. 9. §. 11. ff. h. t. Theodor. in colleg. crim. disp. 20. de pen. t. 4. lit. d.*

7. Non tantum ratione ætatis, sexus & dignitatis, verum etiam ratione defectus animi & intellectus tollenda est poena, veluti fit in furioso *Tiraq. de pen. caus. l. n. 7.* Sicut enim consilii innocentia tuetur infantem, ita facti infelicitas furiosum excusat *l. 12. ff. ad L. Corn. de sicar.* qui enim in furore delinquit, excusatur à poena scil. delicti in furore commisi. *d. l. 12. ff. ad L. Corn. de Sic. l. 3. §. 1. ff. de injur. l. fin. in fin. ff. de adm. tut. l. 40. ff. de R. J.* Furiosus enim habetur pro absente, *l. 17. §. 11. ff. de injur. l. 2. §. 3. ff. de jure codicil. l. 2. §. 1. ff. de procur. l. fin. in fin. de V. S. l. 124.*

l. 124. §. 1. de R. J. Et mortuo æquiparatur l. 14. ff. locati. Sicut igitur
ablens & mortuus corporaliter aut capitaliter puniri nequit, ita
nec furiosus. *Farin. q. 94. n. 16.* Et porro quia furiosus caret intel-
lectu & iudicio, sine quo, dolo obnoxius esse nequit *Gomez, 3. var.*
Ref. n. 70. Tiraq. caus. 2. n. 8. & seqq. Gail. 2. observ. 10. n. 20. Clar. §. fin. q.
69. n. 7. Farinc. d. quæst. 94. n. 1. Richz. decis. 1. n. 144.

8. Hinc est quæstio, quâ non difficilior altera, an furiosus
de delicto ante furorẽ commissio puniri debeat? quam nego, ob-
jam citata loca juris & rationes. Huic sententiæ opponit se
Bronchorst. in Miscel. controvers. centur. 2. assert. 69. cum per l. 14. ff.
de offic. præsid. ibi, si verò ut adsolet, intervallis quibusdam sensu sanior
est, & fortè eò momento scelus admisit, morbo ejus non est danda
veniam quod omnis excusationis ratio cesset, & demum, quod
in poenis delictorum ad conditionem rei respiciatur, quæ fuit
tempore admissi criminis. l. 1. ff. de pæn. l. 21. de injur. Cui responde-
rem & quidem ad verba *d. l. 14.* quod, qui intervallis furoris deli-
quit, quod sanæ mentis manserit ipso etiã punitionis tempore,
aut intelligi verba dicta possunt, si furor nec dum probatus sit. &
Satis excusatus est, quia furore percitus est. *3. in d. l. 1. conditio de-*
linquentis fuit conditio servitutis, quæ attenditur tempore feren-
dæ sententiæ, ut ut manumissus sit. In hæc re verò tutissimum judi-
canti erit consilium in d. l. 14. ff. de offic. præsid. ut casum ad Prin-
cipem referat. v. Nicol. Reusner. lib. 2. decis. 17. & Dn. Carpzov.
Prax. Crim. p. 3 q. 145. n. 24. Gail. l. 2. observ. 10. n. 22.

Huic æquiparatur iracundus, qui ex inconsulto calore i. e.
ira impotentia delinquit; hinc ei parcendum *l. 48. de R. J. l. r. C.*
de Injur. l. 19. C. de inoff. testam. Tiraq. caus. 1. n. 12. seq. Irati enim
toto animo conturbantur, rationis usû carent, loqui nesciunt, sen-
sibus uti non possunt, adeoq; insaniunt, & proinde præsumitur in
iis abesse dolus & voluntas nocendi propter iracundiam nimiam.
Inconsultus enim calor vitio caret *l. 1. §. 5. ff. ad SC. Turpill. addo-*
que si ad iram ex justa causa & dolore concitatus fuerit; extra igitur
casum magnæ iræ ubi quis à mente totus abalienatus est, irat-
um non excuso. V. Dn. Carpz. Pr. Crim. p. 3. q. 147. d. n. 56. Ad
quam classẽ etiam referri potest qui immodicè est ebrius *l. omne*
delictum §. per vinum ff. de re militari. d. c. sanè 15. quæst. 1. c. in ebria-

verunt. 15. *quest. 1.* talis enim ebrius mentis alienationem patitur. *c. qui concupiscencia 15. d. quest. 1.* quia verò culpâ non caret, ex arbitrio iudicis jam fustigari potest, jam simpliciter relegandus est aut alio puniendus modo. *Dn. Carpz. p. 3. quest. 146. n. 34.*

10. Sic & pœna mitigatur illi, qui ex ignorantia iusta, probabili non affectata, crassa, supina & improbata delinquit. *l. fin. C. de jur. & fact. ignor. Tiraquell. caus. 14. n. 22. & seqq. l. 38. §. 3. ad L. Jul. de adult.* Idem obtinet in illo, qui casu delinquit, veluti si quis aliquem præter scopum & consilium in negotio & actu licito, v. g. in exercitio luforio occidat, ratione culpæ occisor extra ordinem puniendus est. *Const. crim. art. 146. Clar. in §. homicid. n. 1. l. 1. §. eum qui C. de Sicar. l. 11. §. delinquent. ff. de pen. Tiraquell. caus. 13.* iudices enim in tali casu plus misericordiæ debent, quam feveritatis adhibere *Wesembec. ad L. Corn. de Sicar. n. 23.*

11. Similiter videndum, an id quod commissum dicitur, dolo factum sit, justamque excusandi causam habeat nec ne, quandoquidem ob carentiam doli, omninò pœna mitiganda est. quod sæpè dictum est. *Tiraquell. caus. 14. n. 1. Farin. quest. cr. 87. per tot.* Ex voluntate & dolo enim delinquentium maleficia distinguuntur & pœna imponenda exinde mitigatur vel aggravatur. *arg. l. qui injur. 33. in pr. ff. de furt. §. placuit. 8. Institut. de obl. que ex delict. nasc. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sicar. l. fœdissimam 20. ad L. Inl. d. adult.*

12. Ignoscendum etiam iis, qui amoris æstro perciti delinqunt, quia amor & libido furori æqui paratur. *cum in juventute X. de presumptionib.* Hoc verò de eo juvene dictum vult *Dn. Carpzov. Pr. crim. p. 2. quest. 61. numer. 61.* qui blanditiis fœminæ alicujus captus & libidine incitatus, adulterium committit ex subito & improvise libidinis impetu, cui ex parte indulgendum, perinde atque ei qui subitâ irâ vel dolore commotus aliquod delictum perpetrat: Secus verò sese res habet, quando quis impetu & furore cessante ex causâ amoris præmeditatum committit adulterium. *V. Clar. q. 60. in fin. Tiraq. caus. 4. n. 3. Farinac. conf. Criminal. 33. & latè Vid. Richt. decis. 1. n. 77. & aliquot. seqq.*

Ut

13. Ut & ei, qui ex rufficitate & fimplicitate quæ à dolo excu-
fare videtur, delinquit. l. 7. §. 4. de Jurisd. l. 2. §. fin. si quis in jus voc.
non ierit. teſte Menoch. lib. 2. caſu 193. ſeqq. Interdum etiam ob in-
figne aliquod artificium pœna minuitur, Tiraq. cauſ. 50. Sic
Dynus refert, ſe ex hoc mortis veniam impetrâſſe cuidam
fabro ob artis ſuæ peritiã, cui alioquin manûs ex ſtatuto erant
amputandæ. vid. Clar. ſ. ſent. §. ult. q. 60. & quidem per famoſum, &
excellentiſſimum textum in l. 31. D. h. t. dico famoſum, verba ſunt
Fiebigii in diſp. 1. ad Franck. Exercit. Semid. quaſt. 1. n. 7. ob fatum
illud inſperatum & ſanguineum, quod fons ille legum & lucerna
Juris Azo occasione ejuſdem legis experiri coactus fuit: Is enim
uti etiam num Bononiæ durat fama, cum in diſputatione ab An-
tiſophiſta quodam ſuo provocatus cultro cum petiſſet, tractus ad
carcerem & ad beſtias damnatus, exclamaſſe dicitur: ad beſtias!
ad beſtias! ratus commonefactos iudices hujus legis, ob artis &
Juris peritiã incomparabilem, pœnam relaxaturos & delicto
gratiã facturos eſſe, ſed malè cecidit! beſtias enim ſe inſimulari
credentes, iudices acriùs irritati non deſtiterunt, donec ſummo i-
pſum ſupplicio afficerent, doctumque ipſius ſanguinem funderent.
Laſius in Conſult. de principat. Europæ. orat. pro Italiã p. 850. Hac
Fiebig.

14. Sic & anteaſtã vitæ integritas mitigationem pœnæ
meretur Tiraq. cauſ. 51. iisque parcendum qui benè meriti fuerint
de Repl. Alian. 5. c. 19. Tiraq. cit. loc. ſimiliter ii qui delinquent ex
affectu vicinitatis. Tiraq. cauſ. 24. aut ducti miſericordia & pie-
tate Tiraq. cauſ. cit. mitius puniendi ſunt.

15. Sic etiam diuturnitas temporis præteriti à die delicti cõmiſſi
pœnã mitigat. l. 25. ſi quis diut. ff. de pœn. Farin. q. cr. n. 84. l. ſicut. & l.
querela C. ad L. Corn. de falſis, quia hac emendatione declarare quis
ſe videtur, ſe non ex propoſito deliquiſſe & ob vitæ emendationem
ipſam: Sed hõc in caſu diuturnitas temporis locũ habet & veniam
meretur quando ſc. delinquens intra octo vel 10. annos non fuerit
accuſatus de delicto. Far. q. cr. 93. n. 85. Tiraq. triennium quidem ſuffi-
cere exiſtimat cauſ. 19. & 42. n. 14. 15. Clar. 60. §. final. ſed vix hoc ad-
mittendum. Huc æquè referri poteſt longa & diutina rei in car-
cere detentione, argt. l. 23. omnes C. de pœn. ſc. ſi reus non ex ſui culpã,
ſed

sed ex morâ Judicis in carcere justo diutius detentus fuerit: Nam si ipsemet perseverando in delicti negatione moram neccâ, obstinatio hæc nihil eum juvabit *Dn. Carpz. Pr. Cr. q. 149. p. 3. n. 48.* Porro inter causas mitigandi & minuendi pœnam adhuc plures recensent *Dd.* veluti est, Revelatio prodicionis contra Principem, *Carer. pr. cr. p. 484. n. 12.* Sociorum criminis manifestatio, *Heig. p. 2. q. 32. n. 34. § 99.* Spontanea confessio & oblatio rei, *Bertazzol. conf. crim. 357. n. 4. conf. 505. n. 25. Tirag. caus. 30. Farin. q. 81. c. 5. per tot.* Modo fiat priusquam reus ad judicem venerit aut probationes recipiantur. *Tirag. d. l. n. 10. per text. in l. 5. §. fin. C. ad L. Jul. Majest.*

16. Sed & tunc locus erit pœnæ remissionis, si quis ad fiscum vel accusatoris instantiam examinatus delictum fateatur. *Dn. Carpz. Pr. Cr. p. 3. q. 149. n. 29.*

Item huc spectat Intercessio conjugis in casu adulterii per *Nov. 134. c. 4. Auth. sed hodie C. ad L. Jul. de adulter. & Constit. Elect. 19. p. 4. ibi Dn. Carpz. de fin. 10.* quæ in locum ultimi supplicii perpetuam relegationem substituit, ut tamen relegatarum conjux innocens sequatur, tum ad evitandum scandalum tum ne dissolvendum foret matrimonium si innocens pars remanere possit. *Theod. in Colleg. crim. disp. 10. th. 3. lit. L. & th. 4. l. N. cir. fin.*

17. Hinc non minus elegans quàm ardua quæstio moveri potest: an reus condemnatus ad mortem ob intercessionem puellæ ad matrimonium à pœna sit absolvendus ordinariâ? Negativam uti tutiorem sequentibus fundamentis probo. 1. quia judex pœnam dictatam suâ sententia regulariter revocare non potest *l. 15. C. de pœn. l. 27. ff. h. t. l. 8. §. ult. C. ad L. Jul. de vi publ. 2.* quia executio in reo condemnato non est differenda, sed illa in continenti fiat necesse est *l. qui cum reis C. de pœn.* etiamsi condemnatus polliceatur se aliquid ad salutem Principis pertinens revelaturum esse *l. 6. in pr. de pœn.* uti hoc de consuetudine observatum meminit & refert *Clarus §. fin. q. 96. n. 1. 2. 3.* Tertia & potissima quidem ratio est, quod Reipl. interfit, ne delicta mancant impunita *l. ita vulneratus 31. §. 2. vers. quod si quis ff. ad L. Aquil. l. 14. C. de pœn.* Quarta, si hoc admitteretur, certè delictorum aperirentur fenestæ, & non foret dubium, quin multi nimis securè proflirent ad flagitia, iis opinionibus illecebris seducti, fore quasdam foemellas, quæ ipsos precariâ voce asser-

asserturæ in libertatem & à pœna liberaturæ sint. De quâ quaestio-
ne vid. prolixius differentem *Tiraq. de pœn. caus. 55. & seqq. & caus.*
ult. Dn. Theodor. in Colleg. crim. disput. 10. in fin. Equidem scio, quod
pro adversanti opinione allegetur textus in *cap. 20. x. de Sponsal.* ubi
dicitur:

Inter opera charitatis non minimum est, errantem ab erroris sui
semitâ revocare. Statuimus, ut omnibus, qui publicas mulie-
res de lupanari extraxerint & duxerint in uxores, quod agunt,
in remissionem proficiat peccatorum.

Sed respondeo, contra Theologiam orthodoxam esse, opera bona
ad remittenda peccata prodesse. 2. d. c. 20. non tractat de debito
hujus controversiæ subjecto. De hoc verò themate ut melius in-
formeris, remitto te ad *Dn. Carp. pr. cr. quest. 149. n. 53.* ubi hæc ver-
ba: *Quin. & aliæ circumstantiæ concurrere possunt, quæ hoc casu ju-
dicem ad sententiam benigniorem commovere debeant, ut persona
qualitas, quæ proaresin & propositum delinquendi non habuit;*
quaestioni n. 51. de pœna mortis institutæ non respondent, nemo n.
dignus erit morte, si non dolo deliquit.

18. In numerum causarum quæ minuunt pœnam non imme-
ritò etiam pœnitentia refertur. *Tiraq. caus. 28.* Si nempè delictum
non dum consummatum fuerit. *v. Dn. Carp. Pr. Crim. p. 1. Qu. 139. n.*
3. Denique etiam ob populi tumultum, quem probabiliter metu-
mus, iudex pœnam reo mitigare potest *arg. l. 16. ad L. Corn. de Sicari-
is. Bellovisanus 2. pract. 11. n. 19.* Siquidem aura popularis, quam
condemnatus ad mortem captavit, seditiones facillè excitat. Et si
quis jussu Domini vel Superioris deliquerit, illi etiam ignoscen-
dum, *l. servos ubi Bald. C. ad L. Jul. de vi publ. l. 2. de sepulc. vi-
ol. l. unio. C. si rector provinc. Tiraq. caus. 34. & 35.* Sunt & aliæ causæ
quæ mitigant delinquentium pœnas, quas enumerare & hic appo-
nere prolixum foret.

19. Nunc instituto deserviens progredior ad causas propter
quas pœna damnatorum quandoque differenda est. Fit verò va-
riis ex causis. Si à reo petatur rationum redditio *l. 1. C. de bonis da-
mnat. 2.* Si de crimine graviore acculetur *l. 1. in fin. ff. nihil innovari.*
3. ob furorem damnati supervenientem. 4. ob dignitatem Principa-
lium in civitatibus ut Princeps consuli possit *l. 27. §. fin. ff. de pœn.*

E

5. ob

§. ob confessionem delictorum Sacerdoti faciendam sacramque
срѣдѣ. Clar. q. cr. 87. n. 4. q. 98. n. 3. & q. 99. n. 3.

20. An & ob appellationem? quæstio hæc momenti alij
cujus est: Distinguo inter processum criminalem ordinarium &
inquisitorium; & has regulas pono: In processu ordinario tum
de jure communi, tum morum appellare licet. Jure Romano tex-
tus prostant. in l. 2. §. 8. l. 3. §. 8. C. de V. I. E. l. 1. l. 14. l. 18. l. 29. C. de appel-
lat. l. 1. pr. l. 3. §. 3. ff. quando appell. Objicitur verò l. 244. ff. de V. S.
quod de pœna provocatio non fit: Responsio est in textu sc. qua-
ritur an à sententia capitali appellare liceat, quod verum est, non
verò an à pœna; cum hæc ipso jure damnationem sequatur. Quod
novius jus Germaniæ attinet cum Dn. Carpz., Pr. Cr. Part. 3. q. 139. n. 31.
Observantiam laudo, nec obstant textus in Recessu de Anno 1530.
§. item als fest etliche Zeit her. & Ordin. Cam. lib. 2. tit. 28. §.
Item nach dem auch / ubi de alijs Imperii judicijs præter Dica-
sterium Camerale nihil traditur, ac ita textus ad ea extendi
non possunt. Adde Ordin. Appellar. Elector. Saxon. D. Christiani II.
Anno 1605. Tit. Wer vor unser Appellation gerichte Vid. Dn. Carpz. op.
d. l. & Oldenkopf. observat. criminal. tit. 5. observat. 1. à. n. 6. pag. 350.
Secunda esto regula: In processu inquisitorio appellare non licet,
tum ob observantiam Germaniæ, tum quod judex in delicto mani-
festo ad puniendum proclivis esse debet. Dn. Carpz. d. l. à. n. 15.

21. Porro & prægnanti merito differenda est pœna donec
pariat l. 3. ff. b. r. l. 18. ff. de statu hominum. quia partus non pœnæ sed
Reipl. nascitur. l. 2. §. si ea ff. de vent. in poss. mitt. l. veat. ff. de mort.
inferendo. Et calamitas matris non ei nocet, qui in ventre est. Inst.
de ingenu. Jure Saxonico mulier post editum partum indistinctè
sive ad mortem sive ad aliam corporalem pœnam fuerit damna-
ta, non nisi exactis sex septimanis ad supplicia trahitur. Dn. Carpz.
Pr. crim. p. 3. q. 137. n. 220.

22. 7. Ob metum tumultus populi. l. pen. ff. de L. Corn. de Sic. de
quo paulo ante, & denique §. ob Rei absentiam. Etenim
juxta l. 5. ff. de pœn. absens in criminibus (ubi scilicet pœna
capitalis vel corporis afflictiva imponenda est, aliàs absen-
ti pœna relegationis vel multa dictatur. Dn. Carpz. op.
Praxi Criminal. par. 3. quæst. 140. num. 3.) damnari non debet
l. 2.

debet l. 2. C. de requir. reus. Nemo enim inaudita causa damnandus
l. 1. ff. de requir. reus & absolvere nocentem satius est quam innocen-
tem damnare. l. 5. ff. de pœn. l. 10. l. 13. de publ. jud. l. 6. C. de accusat. l. 15.
C. de adulter. vid. Jul. Clar. lib. 5. §. uli. qu. 48. quomodo hodie pro-
cedendum sit aduersus reum absentem, tum ut contra citatum ad
adnotationem & confiscationem bonorum perveniatur l. 1. ff. de re-
quir. reus l. 1. & 2. C. eod. tum ut potissimè Jure Saxon. in bannum de-
claretur reus vid. Dn. Carpzov. Prax. Criminal. p. 3. qu. 140. n. 5, 6, 7.
& ejusdem Epitomatorum Dn. D. Svecum beatæ memoriæ p. 69.

23. Dum hæc usque, ex quibus causis pœnæ maleficiorum mi-
nui atque differri possint, tractavi, nunc & quidem paucissimis in
aliquas causas, ex quibus pœna remitti queat, debeatque, me in-
tromittam. Quarum 1. est, Mors delinquentis, l. 6. ff. de publ. ju-
dic. l. 10. ad Sc. Turpil. l. fin. C. si accus. vel reus mor. hæc enim non so-
lum justam causam, quæ quis accusari possit, impedit; verum eti-
am ipsum crimen intentatum extinguit & per consequens ipsam
pœnam. Caball. res. fol. cri. cas. 189. n. 2. Verùm hic notandum, quod
in atrocissimis delictis hæc remissio locum ferè non habeat, puta
in læsæ Majestatis crimine. vid. Dautb. de testam. n. 207. p. 170. 171. ho-
rum enim reorum memoria etiam post mortem damnatur §. 5.
Inst. de heredit. qua ab intest. defer. & bona fisco applicantur, l. 15. §.
3. ad Sc. Turpil.

24. 2. Causa est Principis abolitio, quæ nihil aliud est quàm
accusationis seu criminis obliteratio Pet. Gregor. 32. Synrag. 13. n. 2.
per quam quippe accusatus è numero reorum eximitur Duaren. ad
tit. Sc. Turpil. c. 3. Cujus causæ variæ esse possunt, ut puta natalis dies
Filii Principis, Festivitas diei festi Paschatis; Adventus Principis
felicissimus, victoria contra hostes, successus in rebus gerendis pro-
sperrimus, possessio Regni acquisita & similes: de quibus vide Perr.
Gregor. lib. 36. Synrag. cap. 21. n. 8. 9. 10. & seqq. l. 8. ad Sc. Turpil. l. 3. C. de
Episcop. & Cl. Sed objicit Clapm. lib. 4. de Arcan. Rerumpl.
hoc modo delicta impunita abeunt, Mihi (responder
Clapmar. iterum) verò Thrasææ illud semper probabitur: Non
quicquid nocens reus pati meretur, id egregio sub Principe statu-
endum est: & apud Senecam AMP. Tacita sic abeant mala, HER. ut
inultus ego sim? Am. sæpè vindicta obfuit.

25. 3. Est Restitutio ubi is qui sententiam metalli, deportatio-

nis & annotationis passus est, redintegrationem prioris status ad-
piscitur, l. 4. ff. b. & l. 14. C. eod. §. 1. Inst. quib. mod. par. potest. solv. Ea
autem fit vel à lege vel à Principe l. un. §. 2 ff. ad l. Jul. ambit. seu alia
fit ex justitiâ, alia ex gratiâ; legalem dispecto in generalem & spe-
cialem l. antep. & fin. C. h. t. & d. §. 1. Inst. quib. mod. pat. pot. solv. Illa
justitiâ restitutio (ubi sc. innocentia condemnati ostenditur,) com-
pletitur omnia alienata & jura alteri quæ sita, quia causa distra-
ctionis ab initio vires non habuit. Dn. Hahn. ad Wesenb. π. de sent.
pass. & restitut. n. 3. Zoef. ad eund. tit. n. final. De eâ verò quæ ex gratiâ
Principis fit, unum atque alterum disquirendum est: 1. est, num à
Principe restitutus bona etiam recuperare quod nego per. l. 2. l. 3. l. 4.
l. 5. l. fin. §. ult. C. de sent. pass. ut verò dubiis responderi queat, distin-
guo inter restitutionem generalem & specialem, hanc quæ plenam
& minus plenam, v. Wesenb. π. de sent. passis th. 29. fol. 1084. z. an
fructus medio tempore percepti sint restituendi? & hoc nego arg.
l. 22. C. de Rei vindicat. quia quis non ex ordinaria juris sui perfec-
tione sed gratiosè restituitur, ubi sibi gratulari debet, quod pœna
liberetur; facit quod hæc restitutio non nisi à die interpositæ gra-
tiæ operatur. v. Trentler. vol. 2. disp. 31. th. 2. lit. c. ibiq. Bachov. 3. an
bona à fisco alienata recuperet damnatus? nego, quia beneficio
Principis jus tertii non tollitur. l. 2. §. 16. ff. ne quid in loco publ. l. pen.
C. de precib. Imperat. offer. etiam si ea bona sub hasta vendita fuerint
v. Wesenbach. d. l. illa igitur restitutio gratiæ dependet à jure, quod
vocant aggratiandi: hinc dubitatio est, an Princeps sine causa
possit pœnam mortis remittere? sunt qui afferunt, tum quod hæc
indulgentia à sola gratia nomen sit indepta, tum propter Principis
absolutam potestatem. Ego ita sentirem: Oportere Principem
in impetendâ delicti gratiâ ad causam respicere, e. grat. ad preces
supplicantis, intercessionem aliorum: siquidem illa gratia præsup-
ponit principium, unde proveniat. v. Glasen. de Jure aggratiandi c.
15. Notes verò quod pœnas à Jure & lege divinâ dictatas, ut & il-
lorum criminum quibus Majestas divina læditur, veluti Blasphem-
ia, execrationum in Deum, sortilegii, vel aliorum quæ Reipl.
tranquillitatem dissolvunt & turbant, ut sunt Latrocinia, raptus,
incendia & similia, Dam hand. p. 2. c. 147. n. 6. bonus Princeps salvâ
& illasâ conscientiâ tam propter Deum quàm Reipl. salutem re-
mitte-

mittere non possit, vide *Deut. 13. v. 8, 9. & c. 22. v. 21, 24. c. 24. v. 7. 1. Samuel. 15. v. 22.* ubi divina Majestas Magistratibus hujus seculi gravissimè injunxit, ne scelerosis parcant: Quæ divina leges, cum à Majestate humanâ latæ non sint, nec ab ejusdem arbitrio tum in promulgando tum in ratificando dependant, dispensationi ejusdem non subjacent. Sunt tamen qui Principis œconomix & dispensationi etiam hæc locum relinquunt, *Si CAUSA subfuerit urgentissima.* hæc verò non speciem rationis habeat sed vim veræ & moraliter justificantis causæ vid. *Dn. Carpz. pr. crim. p. 3. qv. 150. 29.* ibi *quidam horum criminum reos jus divinum morte punire jubet, ne quidem summus Princeps aut Magistratus quisquis superior hoc casu mortis supplicium absq; causa sufficiente remittere potest.* *Limnaus de Jur. publ. lib. 4. c. 8. n. 282.* ibi, *inde ergò vix est, suspensæ remissioni locus sit.* & *Glasen. de jure aggratiandi cap. 16. p. 170.* de quâ quidem disputatio ne ego judicare nequeo: sed hoc addo: Videat Princeps contra jus divinum dispensando ne iratum Deum habeat.

26. Denique & ultimum locum occupet Præscriptio: Sicut enim actionibus civilibus certa præfinita sunt tempora, intra quæ possunt institui, *tot. tit. Inst. de temp. & perp. act.* Ita etiam in causis criminalibus certum est constitutum tempus, quo elapso delictum extinguitur & pœna cessat; quod tempus regulariter est annorum viginti, de quo ita scribunt *Imper. Dioclet. & Maxim. in l. 12. querela C. ad L. Corn. de falsis*, quod tempus falsi temporalibus præscriptionibus non excludatur nisi viginti annorum præscriptione sicuti cœtera quoque fere crimina. Limitatio tamen est, quædam enim delicta quinquennio præscribuntur, ut accusatio simplicis adulterii, tam jure Civili *l. 29. §. 5. & seqq. ff. ad L. Jul. de adulter.* quàm Saxonico *in Nov. Elect. Constit. 19. §. ult. part. 4. Carp. in pr. crim. p. 3. quest. 141. n. 40. & seqq. & alia v. l. 5. & l. 28. C. de inoff. testam. Carp. d. l. n. 46. & seqq. Tirag. de pœn. caus. 29.* Sic etiam accusationi & inquisitioni regulariter præscribitur 20. annis de Jure Saxon. *Beufst. de Jure jur. ad l. admonendi n. 870.* Et meminit *Clavissimus Jctus Dn. Richt. in decisi. 21. n. 41.* in Scabinatu Jenensi hoc modo pronunciatum, *Dass N. den N. wegen des beschuldigten Todtschlages weils der selbe vor 22. Jahren geschehen seyn soll / anzuklagen nicht befugt.* Limitatur i. tamen hæc assertio in actione civili

liter ad damnum restituendum intentata *vid. Dn. Theod. crim. colleg. disp. 10. th. 7. lit. D. Et 2. in criminibus atrocissimis non locum habet, v. g. assassinii, & abortus. Dn. Theod. d.l. ubi plures refert limitationes. Clar. sent. lib. 5. §. fin. 9. 51. n. 13.* Ratio verò hujus in delictis inductæ præscriptionis est, quia ipso jure tollit obligationem, ita ut licet reus confessus fuerit delictum, tamen si ex actis appareat, punitionem esse præscriptam, ista confessio non noceat contenti; deinde quod satisfactio criminis & præscriptio pari passu ambulât, *arg. l. 17. §. 5. de inj. allegatq. Mars. cons. 40. n. 21. & seqq.* Et hæc de materia scitu maximè necessaria & utilissimâ scribere animo constitui meo: Tuum erit benevole lector, ea in meliorem partem interpretari; primū enim est meū periculum Academicum, cui si tuo favore accesseris, tentabo impofterum alia tradere, si DEUS dederit, Cui

LAUS ET GLORIA.

Ad

Politissimum, Doctissimumque

DN. MICHAELEM FRIDERICI

ZITTA - LUSATUM.

Amicum Singularem,

Cum

Disputationem,

De

POENIS DELICTORUM IN GENERE,

à se elaboratam publicè tueretur.

Ad imitationem Dissertatiuncule JOH: BARCLAI

*lib. 1. Argenid. ibi. si contineri suâ sponte &c. circa Legum
in Re-Publ. Necessitatem occupata, p. m. 100.*

T Ustitiæ si parerent mortalia secla,
Injustæ leges, ridiculæque forent;

Aff

Ast hæc prosperitas nunquam speranda; reliquit
Dudum Astræa malas intemerata domos.
Hinc Leges, hinc pœna malis, hinc præmia justis
Lata, Orbis quò sint vincula firma feri,
Id quod persequeris fausto conamine; præsit
Jova tuis studiis, Præmia digna feres.

JOACHIMUS Nerger/

D. & Prof. Pandect. Publ.

AUREA prima aras rectumque fidemq; colebat
Sponte sua, properè subit hanc argentea proles
Inter utramque tenens medium; mox ærea; sevis
Ingeniis, rabida arma vocat; quam ferrea quartò
Subsequitur, subito omne nefas pejoris in orbem
Irrupit vitæ: fugere Fidesque Pudorque
Ætas nostra potest merito nunc Quinta vocari
Secula, quippe flunt cunctis pejora citatis
Temporibus, cuius sceleri nec nomina profunt
indi, nec quoddam posuit Natura Metallum,
Nil igitur mirum vitis crescentibus ipsas
Augeri penas: quas cum moderamine iusto
Discendas doceas. Te digna bræba manebunt.

Ita Per-Eximio ac Præstantissimo DN.
Respondenti, Consalino suo aman-
tissimo gratulatur

JOHANNES BREWER, Leutsch, Hung.
Med. Licentiatius.

LEX divina piæ nobis est regula vitæ,
A quâ principium Julia sacra capit;
Immò quas leges fundat sacra cer ordo Senatus
Consulti, probat has Arbitr Altitonans.
Sunt etenim leges morum fultura bonorum
Indomitosque jubent plectere suppliciiis.

Ergò

Ergò salutamus, qui novit jura, beatum
Justitiamque sibi cum pierate facit
Perpetuam comitem; Te mellitissime Fautor
Prædico felicem, qui proprium arte probas
Ingenii studium, dumdocto differis ore,
Quid valeant cultæ pondera Justitiæ.

*Hicce, Præ Eximio atq; Eruditissimo Domino
Disputationis Autori, Fautori atq; Conterra-
neo suo estimatissimo dilectissimog, gra-
tulabundus adesse debuit voluit.*

M. Henricus Pladecius,
Zitrâ Lusatus.

Premia cum *Pænis* sunt bina columina, quorum
Auspicio benè Res-Publica quæque viget.
Premia digna manent solida *virtutis* amantem;
Ast *VITI* Ifocium *POENÆ* verenda manet,
Te, cum *virtutis* cultor, *THEMIS*que fatelles
Sternuus existas, præmia digna manent.

*Quod animo calamoque
precatur*

*Per-Eximio, Doctissimoque Dn. AUCTORI,
amico atque commensali suo pera-
mando.*

JOACHIMUS ERNESTUS RESIUS
Jesnizio-Anhaltinus. LL. Stud.

Cur pœnas potius, quàm præmia pingis *Amice*?
Anne cupis pœnas? præmia nonne magis?
Scilicet ex pœnis scit fingere præmia virtus,
Quæ Tibi, Patroni pro hocce labore ferent.
Sic solet ex rabido fragrantia mella Leone
Doctè vir sapiens accumulare sibi,

Pauca hæc

*Dn. Respondenti- Autori Fautori & Consalino
suo suavisissimo pro familiaritatis
nexu adspersit*

HEINRICUS SIGNITZIUS,
C. A. L. L. Stud.

Witteberg, Diss., 1664-65

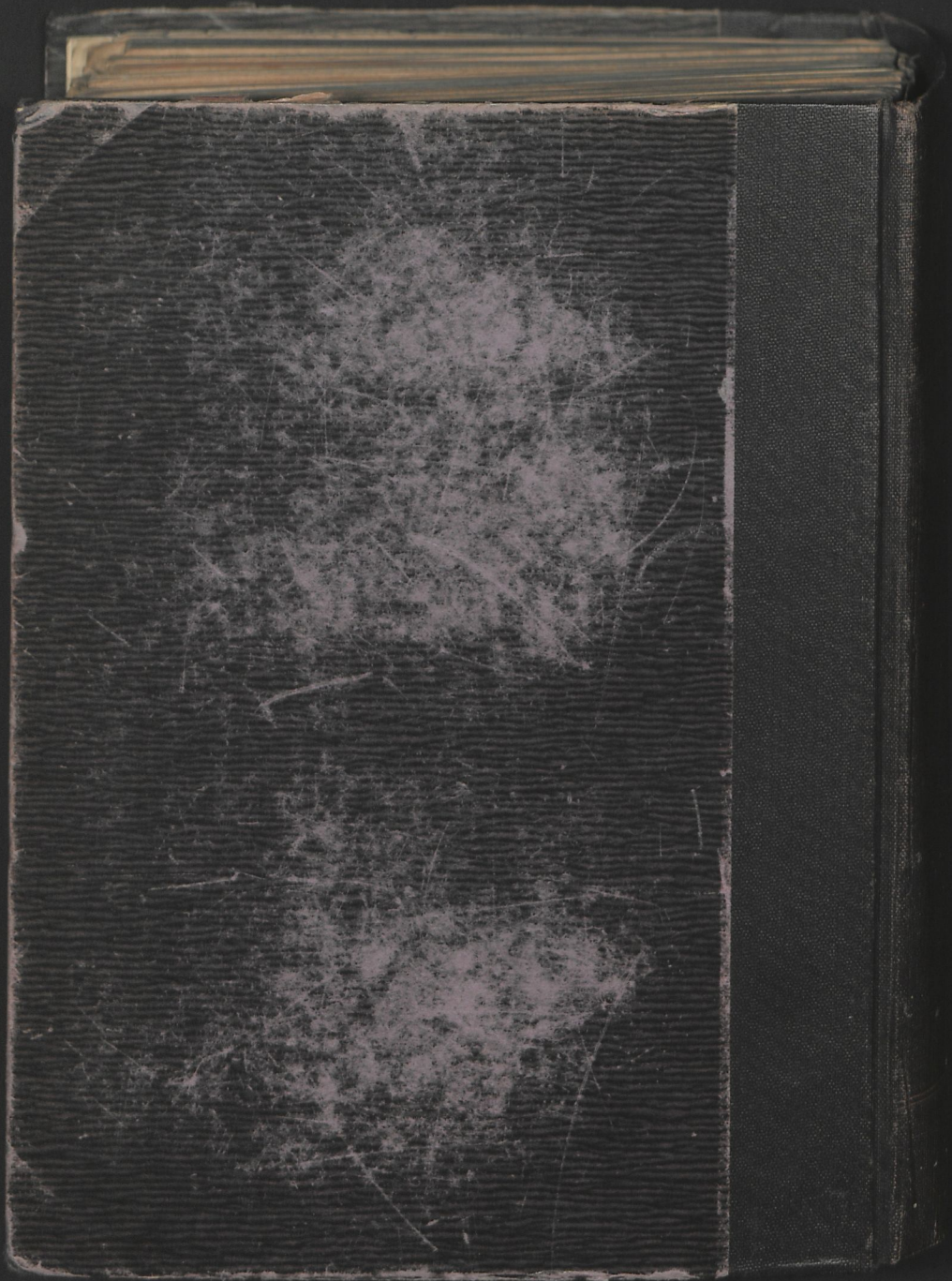
ULB Halle 3
004 716 361

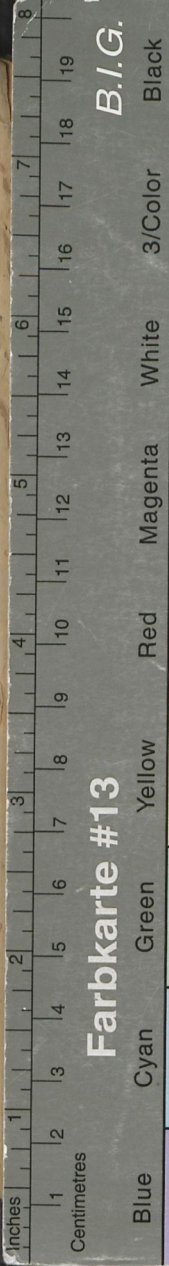

f

V017

B.I.G.

Farbkarte #13

TIO JURIDICA 422

De
SIS DELI-
IN GENERE, 28

Quam, 1685 8
e Divino Numine,
Magnifici atq, Amplissimi
rum Ordinis;
PRÆSIDIO
VIRI
plissimi & Consultissimi

HIMI Bergers!
D. & P.Pand.P. Curia Electoral.
uridica, ut & Judicii Provincia-
feriori Lusatiã, Assessoris
ravisissimi,

is, ac Præceptoris sui omni ho-
tie cultu etatem colendi:

ublicè ventilandam subicit
AUTOR
L FRIDERICI

avia . Lusatus.
is Pomeridianis, ad diem 29. Aprilis.

TTTEBERGÆ
HÆI HENCKELII,
M. DC. LXX.